

39. Perjantaina 7 päivänä kesäkuuta 1991

kello 0.05

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi rahalain 2 §:n muuttamisesta 980

Hallituksen esitys n:o 40
Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

2) Ehdotus laiksi ulkomailla toimivasta peruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta 1000

Hallituksen esitys n:o 6
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2

3) Ehdotus laiksi Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1001

Hallituksen esitys n:o 4
Talousvaliokunnan mietintö n:o 3

Toinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi eräistä yleissivistävää koulutusta ja aikuiskoulutusta koskevista väliaikaisista järjestelyistä „

Hallituksen esitys n:o 34
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5

5) Ehdotus laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 32
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15

6) Ehdotus laiksi lannoiteverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta 1002

Hallituksen esitys n:o 22
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13

7) Ehdotus laiksi erikoiskasvien markkinoimismaksuista „

Hallituksen esitys n:o 24
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

8) Ehdotus laiksi Turun Asennuspajan osakeyhtiöksi muuttamisesta aiheutuvista toimenpiteistä „

Hallituksen esitys n:o 35
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

9) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1991 aikana „

Hallituksen esitys n:o 15
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

10) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksien lisäämisestä vuonna 1991 „

Hallituksen esitys n:o 16
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10

11) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta asunto-olojen kehittämisrahastolle lainanottoon vuonna 1991 1003

Hallituksen esitys n:o 17
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11

S.

S.

12) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Tampereen kaupungin välillä 1003

Hallituksen esitys n:o 19

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12

13) Ehdotukset laeiksi vuodelta 1991 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi „

Hallituksen esitys n:o 27

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17

14) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain muuttamisesta 1005

Hallituksen esitys n:o 39

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alho, Andersson, Donner, Halonen, Kautto, Kekkonen, Laurila, Lax, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Näsi, S. Pietikäinen, Pokka, O. Rehn, Savolainen, Särkijärvi ja Väyrynen.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien takia ed. Särkijärvi sekä yksityisasioiden takia edustajat Alho, Miettinen ja S. Pietikäinen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi rahalain 2 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 40

Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Tuomioja: Herra puhemies! Saattaa olla, että tämän lain myötä olemme lähestymässä tilannetta, jossa vuonna 2008 Euroopassa on enää kaksi valuutta: ecu ja Ahvenanmaan taalari. Saattaa myös olla, että silloisessa tilanteessa istuva punavihreä hallitus ryhtyy vielä neuvottelemaan maakuntahallituksen ja Brysselin EY-komission kanssa siitä, saataisiinko Suomi taas liitettyä taalarikantaan.

Rahalain muutos on muodoltaan varsin tekninen ja itse asiassa varsin vähäinen muutos valuuttakorin laskentatapaan. Sitäkin suurempi on se poliittinen merkitys, mikä esitykseen liittyy ja kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joita sen nojalla on tehty ja joita myös jätetään tekemättä.

Ilman toista maailmansotaa voi olla, että ne, jotka ylipäättensä tietäisivät jotakin Winston Churchillistä, tuntisivat hänet lähinnä sinä Englannin valtiovarainministerinä, joka ensimmäisen maailmansodan jälkeen ajoi Englannin punnan palauttamisen kultakantaan sen sotaa edeltäneellä arvolla, joka oli jotakin aivan muuta kuin sen todellinen sodanjälkeinen arvo olisi edellyttänyt. Seuraus tästä oli hirvittävä joukkotyöttömyys ja Englannin suurvallasta asemaa kalvanut taantuma. Se alkoi paljon ennen 30-luvun suurta pulakautta. Kun sitten kansainvälinen pulakausi täydellä voimallaan iski, ei punnan arvo kuitenkaan kestänyt, vaan puntakin irrotettiin kultakannasta.

Vaikka tämän lainmuutoksen jälkeen markan ulkomaisen arvon muuttaminen on muodollisesti katsoen aivan yhtä helppoa tai vaikeaa kuin se on ollut tähänkin saakka, tavoitellaan tässä nyt Suomen liittämistä kiinteiden ja muuttamattomien valuuttakurssien eurooppalaiseen järjestelmään. Kun näin on, on sitäkin tärkeämpää, että tämä yksipuolisestikin toteutettava ecusidonnaisuus tapahtuu oikealla markan ulkomaisella arvolla. Jokainen yliarvostuksen prosenttiyksikkö, jolla liittäminen nyt tapahtuu, merkitsee ehkä 20 000:ta työtöntä enemmän ensi talvena kuin muutoin Suomessa tulisi olemaan. Vastuun tästä ratkaisusta kantaa hallitus ja yksinomaan hallitus.

Ratkaisevaa Suomen taloudelle ja suomalaisen tulevaisuudelle on, mitä muuta hallitus tässä yhteydessä tekee taloudelle tai jättää tekemättä. Hyväntahtoinen tulkinta hallituksen talouspolitiikasta on, että se heijastaisi vain neuvottomuutta laman ja taloudellisen kriisin edessä markki-

noiden näkymättömän käden siirtäessä kasino-talouden laskut kansalaisten maksettaviksi. Tämäkään ei herätä luottamusta, mutta vielä pelottavampaa on, että markkinoiden näkymätön käsi ja hallituksen kova koura ovat löytämässä toisensa ja puristamassa yhteiskunnan vähäosaisia thatcheristisen politiikan merkeissä. Se on aika kummallista tilanteessa, jossa thatherismi on jo Englannissakin hylätty epäonnistuneena politiikkana. Tosin on sentään todettava, että Thatcherin konservatiivit saivat jonkinlaisen mandaatin politiikalleen vaaleissa. En usko, että keskustan vaalivoiton takana olevat äänestäjät olisivat kannattamassa nimenomaan tätä politiikkaa, jota hallitus nyt näyttää toteuttavan. Se ei ole missään määrin sopusoinnussa keskustan antamien lupausten kanssa.

Valitettavasti paljon paremmin eivät asiat näytä olevan toisenkaan hallituspuolueen osalta. Ei ainakaan silloin, kun eilen saatoimme kuulla, miten puolueen tuore nuorisoedustaja täällä on ollut pyhittämässä muka vastustamaansa ympäristörikosta sillä, että sen vastustaminen saattaisi vaarantaa porvarihallituksen olemassaolon nyt, kun sellainen vihdoinkin on Suomeen saatu. Hallituksen linjan vaihtoehtona sosialidemokraatit ovat halunneet esittää oman linjansa, jossa pääpaino on talouden pitkäjänteisessä rakenteiden vahvistamisessa ja kilpailukyvyyn parantamisessa. Tähän on myös lisättävä se, että sen tulee tapahtua kestävän kehityksen periaatteita noudattaen eikä Ahon hallituksen tavoin ympäristöarvoista tinkien.

Tässä yhteydessä julkisen talouden tehokkuudesta ja palvelukyvyistä huolehtiminen on sinänsä tarpeen, mutta kysymys on pelkkää säästämistä laajemmasta ja tärkeämmästä asiasta. Ei ole sinänsä väärin, että julkisen talouden käyttökustannuksia karsitaan nyt ankarallakin kädellä. Karsinnan tulee ensi sijassa kohdistua palvelujen tuotantokustannuksiin, ei palvelutasoon. Nyt toteutuva paniikinomainen menoleikkaaminen voi aiheuttaa suurta vahinkoa heikentäessään elintärkeitä palveluja tai kaivaessaan pohjaa kansakunnan kilpailukyvyllä oleellisilta koulutustavoitteilta.

Leikkauksien uskottavuutta ja hyväksyttävyyttä heikentää myös se, että maatalous, joka eniten sitoo nyt voimavarojamme kilpailukyvyttömään ja kustannuksia nostavaan toimintaan, näyttää enimmäkseen jääneen leikkausten ulkopuolelle. Eivät ne pienet lakiehdotukset, joista viime vuorokauden aikana täällä on kinasteltu vielä muutakaan osoita.

Sen sijaan että ministeriöissä ja kunnissa hiikoillaan kirveellä ja juustohöylällä toteutettavien säästötavoitteiden kanssa, olisi julkisen talouden saneeraukselle ja kilpailukyvyllä asetettava pitkäjänteisemmät ja kestäväan karsimiseen johtavat tavoitteet.

Julkisen talouden velkaantuminen ei onneksi edes pakottaisi liioiteltuun kiireeseen. Tällaisessa lamatilanteessa julkisten investointien karsiminen ei vielä erityisemmin paranna avoimen sektorin investointihalukkuutta ja mahdollisuuksia, vaan lisää työttömyyttä. Siksi sosialidemokraatit ovat keskusteluun tuoneet myös elvytyksen ajatuksen ja välttämättömyyden ylläpitää nykyisessä suhdannetilanteessa — ja nimenomaan nykytilanteessa — poikkeuksellisen edullista asuntotuotantoa ja esimerkiksi ympäristösuojeluun liittyvää muuta julkista rakentamista.

Herra puhemies! Jos haluaa riittäisi, uskoisin, että kaikesta siitä nokittelusta huolimatta, jota viimeinenkin vuorokausi tässä salissa on kuultu, voitaisiin vielä löytää yhteisymmärrys järkevän politiikan puolesta.

Ed. Markku Laukkanen tämän asian edellisessä käsittelyvaiheessa lainasi laajasti pankinjohtaja Kalevi Sorsan kirjaa nimenomaan sen etujärjestöjen valtaa ja asemaa koskevilta osin. Ilmoitan, että olen itse ja uskon sosialidemokraattien laajastikin olevan tältä osin Sorsan kanssa samaa mieltä. Mutta ansioistaan huolimatta emme kuitenkaan ole nostamassa tätäkään kirjaa mihinkään pyhien kirjojen joukkoon, enkä sen vuoksi tule tässä nyt lainaamaan kirjaa enemmälti. Mutta suositan ed. M. Laukaselle, että hän voisi vaikka seuraavassa maatalouskeskustelussa käydä täällä lukemassa samaa kirjaa esimerkiksi sivulta 61 alkaen. Siitä voisi löytyä pohjaa uudelle yhteisymmärrykselle.

Ed. S-L. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys rahalain 2 §:n muuttamisesta on kolmannessa käsittelyssä, ja tällä Suomen markan ulkoinen arvo määritellään Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden valuuttojen kurssien perusteella. Suomen markan sitominen ecuun lopetti kertaheitolla devalvaatiospekulaatiot.

Suomen markka sidottiin ecuun kuitenkin noin 20—25 prosenttia yliarvostettuna. Tämä ratkaisu on melkoinen isku Suomen vientiteollisuudelle, siis kilpailevalle osalle kansantalouttamme. Samaan aikaan kuitenkin on todettava, että ecupäätös on jo nyt rauhoittanut korkomarkkinointamme. Jos korot todella laskevat pysyvästi, se alentaa yritysten rahoituskustan-

nuksia, mikä onkin tämän päätöksen selkeä myönteinen vaikutus.

Hallituksen tiedotteessa todetaan ratkaisevaksi perusteluksi valitulle linjalle pyrkimys säilyttää noudatetun rahapolitiikan uskottavuus ja sen kautta tavoitteena vahvistaa markkinakorkojen alenevaa suuntausta ja torjua ne kompensatiovaikutukset, joita toisen vaihtoehdon valinnasta olisi saattanut aiheutua.

Täällä on jo aikaisemmin todettu, että hallitus on valinnut toimintalinjakseen vaikeimman mahdollisen tien. Julkisen sektorin menokehitys on menojen leikkausten ja säästöjen kautta sopeutettava taloudelliseen tilanteeseemme, siis alenevaan verotulokertymään, ja tämä jos mikä edellyttää myös oppositiolta vastuullisuutta. Tätä taustaa vasten on varsin valitettavaa se keskustelu, joka täällä eilispäivän aikana on käyty mm. tuntekemyksen kautta tapahtuvasta säästämisestä. Siinä asiassa ei ainakaan oppositio mielestäni ole tuntenut tippaakaan vastuuta.

Tiukka talouspolitiikka ei yksin riitä. Teollisuuden kustannustasomme karsimiseksi ammatyhydistysliikekin on suuren haasteen edessä: Kykeneekö ay-liikkeen johto nyt näkemään sen, missä todella mennään? Vaihtoehtoina tulevat olemaan pienempi palkka ja työpaikan säilyminen tai sitten työttömyys. Työntekijät varmasti joutuvat hyvin usein lähikuukausina tällaisen tilanteen eteen. Tätä kautta ennustankin työpaikkakohtaisten työsopimusten mahdollisesti lisääntyvän.

Herra puhemies! Toivon hartaasti, että hallitus onnistuu nyt valitun toimintalinjan kautta pääsemään terveempään kustannusrakenteeseen suomalaisessa kansantaloudessa. Helppoa se ei varmasti tule olemaan.

Oma sisäinen järkeni kuitenkin sanoo, että ensin olisin toivonut, että Suomen yliarvostettu markka olisi devalvoitu lähemmäksi sen oikeaa tasoa. Tämä ei kuitenkaan sopinut Suomen Pankin omaksumaan toimintalinjaan, eli tulee väkisin mieleen kysymys siitä, mikä on Suomen Pankin rooli. Kuka nyt käveli ja kenen yli? Oliko Suomen Pankin arvovalta sittenkin liian pyhä ja koskematon, sen näyttää aika.

Ed. Helle: Arvoisa puhemies! Kun tätä ecuasiaa käsiteltiin tiistaina, totesin, että hallitus tämänkin asian yhteydessä on toiminut ja toimii hyvin paniikinomaisesti. On hyvin tyypillistä tälle hallitukselle, vaikka se ei ole vielä toiminutkaan kuin muutaman viikon, että se on ajelehtinut asiasta toiseen, teosta toiseen.

Toinen hyvin tyypillinen piirre, joka on oikeastaan aika ihmeellinen näin lyhyen ajan kuluessa vaalien jälkeen, on ollut se, että etenkin keskustapuolue on luopunut niistä vaalilupauksistaan, joita se antoi tavallisille kansalaisille. Näin on käymässä ja käynyt selvästi mm. perusturvan osalta. Viime päivinä olemme kuulleet selviä vihjauksia siihen suuntaan, että ydinvoimaan suhtaudutaan eri tavalla, mitä myös Vuotos-käsittelykin sinänsä on osoittanut.

On tietysti totta, että käsittelyssä oleva markan ususkytkentäesitys ei sinällään ole kovin ihmeellinen tai vallankumouksellinen. Tässä olen aivan samaa mieltä kuin ed. Tuomioja edellä. Mutta tämän asian ympärillä tapahtunut liikehdintä osoittaa kuitenkin hyvin selvästi sen, että talouspolitiikka on erittäin spekulatiivista, osoittaa sen, että asiaperusteet eivät olekaan taloudenhoidossa tärkein asia, vaan tärkeintä on vaikutelma siitä, mitä tehdään tai mitä ollaan tekemään.

Tämän asian käsittely osoittaa myös sen, että keinottelu kuljettaa valtiolaivaa, keinottelu heiluttaa myös hallitusta eikä päinvastoin, niin kuin tulisi olla. Hallitus on monessa asiassa juoksupoika.

Kaikki asiantuntijat, niin kotimaiset kuin ulkomaisetkin, ovat ilmaisseet sen, että tällä päätöksellä sitoudutaan mm. voimakkaaseen työttömyyden lisäämiseen. Samoin näitten asiantuntijoiden mukaan sitoudutaan suureen elintason leikkaamiseen. Kun tunnemme hallituksen ja siinä olevat puolueet, on aivan selvää, että samalla sitoudutaan nimenomaan hyvin epäsosiaaliseen leikkaamiseen, sosiaalietujen ja palvelujen karsimiseen niin, että ne kohdentuvat siten, että me vasemmalla emme voi sitä hyväksyä.

Muistutan tässä yhteydessä siitäkin, että tiedonantokeskustelussa vasemmistoliiton edustajat korostivat erittäin voimakkaasti työttömyyden torjunnan välttämättömyyttä. Vaadimme elvytystä, päinvastoin kuin hallitus tekee. Vaadimme elvytystä etenkin asuntotuotantoa tehostamalla ja lisäämällä, mutta se linja, minkä hallitus on valinnut, merkitsee siis laman tietois- ta syventämistä. Se merkitsee kielteistä kantaa elvytykseen, kielteistä kantaa asuntotuotannon volyymin ylläpitämiseen, puhumattakaan asuntotuotannon lisäämisestä.

Tämän päätöksen ja sen tekotavan ja ajan- kohdan myötä eduskunta sitoutuu käytännössä Suomen Pankin ja hallituksen talouspolitiikkaan. Tämä on syytä tiedostaa. On turha enää rypistellä siinä vaiheessa, kun hallitus tulee syk-

syn mittaan tuomaan epäsosiaalisia ehdotuksiaan viitaten tähän kytkentään, näihin ratkaisuihin.

On perusteltu, että tällä toimenpiteellä markkinakorot alenevat, ja näin ilmeisesti tapahtuukin. Mutta mitä tulee tapahtumaan peruskorolle? Luulen, että siinä kaavaillaan aivan päinvastaista. Kaavaillaan sen korottamista tai ainakin lainojen peruskorkoon sitomisen vähentämistä. Tällä hetkellä kai lähes kaksi kolmannelle lainoista on peruskorkosidonnaisia, eli asia on edelleen erittäin olennainen tekijä.

Lakiesitys on käsitelty erittäin nopeaa vauhtia, pikavauhtia eduskunnassa, ja näyttää mm. siltä näin sivu mennessä sanoen, että monet toimitajatkin ovat pudonneet kyydistä, toimineet tiedotustoiminnassaan enemmänkin vaistojensa kuin tarkistettujen tietojen varassa.

Arvoisa puhemies! Näiden lyhyiden perusteluitten pohjalta ehdotan, että käsitellyssä oleva lakiehdotus hylätään. Mutta jos sitä ei hylätä, ehdotan, että eduskunta hyväksyy seuraavat kaksi perustelulausumaa, joista ensimmäinen merkitsee suoraa ja voimakasta epäluottamuslausetta hallitukselle.

Siis, arvoisa puhemies, ehdotan seuraavaa lausumaa:

”Eduskunta toteaa,

että hallitus on valinnut talousvaikeuksissa kovan markan linjan eikä valtio pyri lievittämään nopeasti lisääntyvää työttömyyttä julkista kysyntää valikoivasti lisäämällä, mikä merkitsee työttömyyden voimakasta kasvua edelleen ja korkean työttömyyden jatkumista pitkään, ja

että tämän linjan tueksi hallitus on valinnut markan yksipuolisen sitomisen Euroopan valuuttayksikköön ecuun,

katsoo, että työttömyyden ja konkurssien nopea lisääntyminen pakottaa hallituksen kuitenkin luopumaan linjasta entistä tukalammassa tilanteessa, ja

toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Toiseksi, herra puhemies, ehdotan, mikäli siis tämä lakiesitys hyväksytään, seuraavaa lausumaa: ”Eduskunta toteaa, että eduskunnalle esitettyjen selvitysten mukaan markan sitominen Euroopan valuuttayksikköön alentaa markkinakorkoja. Sen johdosta eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy sellaisiin talouspoliittisiin toimiin, että myös peruskorkoa voidaan alentaa.”

Ed. S k i n n a r i: Herra puhemies! Markan ulkoisen arvon määrittäminen Euroopan yhteis-

sön jäsenvaltioiden valuuttojen kurssien perusteella on yksi osa Suomen liittymisestä entistä tiiviimmin EY-politiikkaan. Marssijärjestyskin Suomessa on EY:n mukainen: ensin pääomat ja sitten ihmiset. Kansalaiset ja nimenomaan kansamme heikoimminkin toimeentuleva osa saattaa nyt helposti unohtua eräänlaisessa ecuhuumassa. Suomi on kuitenkin eräänlainen yritys kansakuntana, jonka tärkein voimavara on henkilöstö eli Suomen kansa.

Markan ulkoisen arvon uudelleenmäärittely tuo uudet pelisäännöt Suomelle. Kansakuntamme menestys on edelleenkin kuitenkin kiinni enemmänkin meidän korvien välissä ja erityisesti se on tällä hetkellä työnantajien ja muun elinkeinoelämän johtajien korvien välissä.

Jo vuoden 1988 lopussa kotimaisen sektorin kaikki rahoitusrahoitukset olivat yhteensä noin 1 408 miljardia markkaa, josta pankkien ja vakuutuslaitosten saamiset olivat noin 854 miljardia markkaa. Samaisen maamme rahoitustaseen mukaan ulkomaiset saamiset Suomesta olivat noin 257 miljardia markkaa. Tämä siis vuoden 1988 lopussa. Valtion osuus ulkomaanvelasta oli tällöin noin 10 prosenttia, ja viime vuosina valtionvelkahan on vähentynyt noin 20 miljardin markan tasolle. Kun valtion budjetin loppusumma oli tuolloin noin 140 miljardia ja kuntien ja kuntainliittojen budjettien ja menojen summat yhteensä noin 140 miljardia markkaa, niin tätä taustaa vasten hallituksen toimenpiteet tässä tilanteessa eivät tunnu oikean mittaisilta.

Suomen vienti ei todellakaan vedä. Suuren Neuvostoliiton-kaupan sijaan ei ole pystytty riittävästi löytämään markkinoita läntisestä Euroopasta eikä muualtaakaan. Vaatimustaso on nyt toista luokkaa. Suomalainen tuotekehittely ei ole pysynyt länsieurooppalaisella tasolla kuin poikkeustapauksissa. Tilannetta ei auta se, että yrityksen henkilöstö irtisanotaan, henkilöstö lomautetaan tai sen palkkoja ja sosiaaliturvaa uuhataan alentaa.

Tässä tilanteessa elinkeinoelämän mutta myös Ahon hallituksen tulisi panostaa henkilöstön lyhyen ja pitkän tähtäyksen koulutukseen. Nyt pitäisi saada aikaan yhteisen yrittämisen ja toiminnan henki. Olisi saatava kaikki ikkunat ja ovetkin auki Eurooppaan. Suomea on uhkaamassa historiamme suurin työttömyys, mutta tämä eräänlainen Ahon hätähuushallitus sanoo vain: ecu, ecu.

Suomen eurooppalaistumista ei hoideta pelkällä ecuratkaisulla. Työnantajat ja nykyinen hallitus ovat selvästi laiminlyönnässä tärkeim-

män voimavaransa, ihmisen, eli tässä tapauksessa henkilöstön suomalaisilla työpaikoilla. Lisäbudjetin työttömyysrahat ja sen säästöpäätökset koulu- sekä sosiaali- ja terveyshallinnossa ovat vääriä arvioita.

Nyt pitäisi pystyä vastaamaan siihen kysymykseen, mikä on Suomen tehtävä tavaroiden ja palvelusten tuottajana Euroopassa. Ellei tätä tiedetä, ei osata henkilöstöä kouluttaa oikein, ei pystytä lyhyen eikä pitkän tähtäyksen koulutukseen. Mitä auttaa talousvaliokunnan vaatimus matalasta inflaatiotasosta, maltillisesta hinta- ja tulopolitiikasta ja kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamisesta, jos ei ole sellaisia tavaroita ja palveluksia, joita joku ostaisi riittävästi? Päinvastoin Ahon hallitus on suunnittelemassa liikevaihtoveron eli tulevan arvonnäisäveron ulottamista myös palveluihin, jolloin ne tulisivat entistä kalliimmiksi.

Ecupäätös ei tee suomalaisesta yritysjohtajasta sen idearikkaampaa tai tiedollisesti ja taidollisesti parempaa kuin ennenään. Emme me voi tehdä itseämme kauppapoliittisesti niin haavoittuviksi, että olisimme yksistään sinänsä menestyksekkään paperiteollisuuden varassa. Suomi on eräänlainen Länsi-Euroopan paperitiikeri. Suomen tilannetta EY-maiden suhteen kuvaa hyvin se, että Efta-maista ainoastaan Islannin kauppa on vähäisempää kuin Suomen kauppa EY-maiden kanssa.

Kuten aikaisemmissakin puheenvuoroissa on todettu, ecupäätöksen merkitystä tämän hetken ongelmiin on täydellisesti liioiteltu. Nyt pitäisi panostaa markkinoiden etsimiseen Länsi-Euroopasta ja muualta ulkomailta. Miten hallitus tukee tätä? Missä on työnantajien ja muun elinkeinoelämän vastuu ja asiantuntemus tässä tilanteessa? Millainen on devalvaatiotyönantajien kosto? Tunnustus tässä tilanteessa on hallitukselle annettava siitä, että devalvaatiota ei kaikesta painostuksesta huolimatta tehty.

Suomalaisten yritysten pitäisi lopettaa koko kansantaloudellisesti hyödytön keskinäinen taistelu kotimaisista ja pohjoismaisista markkinoista. Tämä näyttää olevan ainoa monien suurien yritysten vastaus, millä tavoin Eurooppaan mennään. Kuitenkin esimerkiksi Tanskassa, joka vuonna 1972 liittyi EY:hyn, ylivoimaisesti suurin osa yrityksistä on alle 500 henkilöä käsittäviä. Suomessa yritystoiminnan tavoite tällä hetkellä on lauseessa "toisen kuolema on toisen leipä".

Tämä ajattelu ei sovi ecu-Suomeen. Erityisesti liikepankkien tulisi sanoutua irti elinkeinoelämän saalistajien pelistä tappaa pieniä ja keski-

suuria yrityksiä. Elinkeinoelämän ja hallituksen tulisi panostaa yritysjohtajien ja muun henkilöstömme koulutukseen ja teknologiseen kehittämiseen. Irtisanomisten ja lomautusten sijasta henkilöstöä olisi todellakin nyt koulutettava. Työelämässä olevan henkilöstön keski-ikähuippu on nyt 45 vuoden paikkeilla, eikä näiden suurten ikäluokkien henkiseen ja fyysiseen rapautumiseen ole Suomella varaan.

Pääministeri Ahon hallituksella näyttää valittavasti olevan kaksi kelloa. Toinen niistä on siirretty ecuaikaan, mutta vähintään yhtä tärkeä isännän kello on käännetty kymmenen vuotta taaksepäin.

Herra puhemies! Lopuksi minulla on yksi tärkeä kysymys. Onko ja millaisia sopimuksia ecuratkaisun yhteydessä tehty EY:n ja Suomen hallituksen välillä? Onko tämä todellakin vain yksipuolisesti tehty ratkaisu? Norjan ecuratkaisu oli kaksipuolinen Norjan ja EY-komission välillä. Onko Suomi todellakin voinut menetellä toisin? Eduskunnalle on annettava tässä istunnossa selvitys siitä, onko ja millaisia salaisia sopimuksia tehty Suomen hallituksen ja EY-komission kanssa.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Kannatan ed. Helteen ehdotusta lain hylkäämiseksi. Kannatan hänen ehdottamia perustelulauseita siinä tapauksessa, että laki tulee hyväksytyksi.

Totean SDP:n ponnesta, että sehän on suurin piirtein sama kuin vasemmistoliiton vaaliohjelma, paitsi että siinä on myönteinen suhtautuminen ecuratkaisuun, ja sen takia emme voi valittavasti vaaliohjelmaamme kannattaa vaan joudumme ottamaan hyvin kriittisen kannan SDP:n esittämään ponsilausemaan.

Mutta mitä itse asiaan tulee, me elämme aikaa, jolloin Euroopassa patsaat kaatuvat ja katuja ja aukioita nimitetään uudelleen. Nyt on Suomessakin tullut aika siirtyä tähän kulttuuriin. Ehdotan, että Snellmanin aukion nimeksi otetaan Berliinin aukio ja siellä oleva Snellmanin patsas siirretään pois, koska me olemme tällä hetkellä syömässä sitä perintöä, jonka suomalaiskansallisen ajattelun ja Suomen markan isä J.V. Snellman on Suomelle antanut. Olin jo hyvin huolissani siinä tilanteessa, kun J.V. Snellmanin kuva otettiin rahoista pois ja tilalle pantiin keinottelija Chydenius, pappi. Mutta ajattelin, että se ei merkitsi niin suurta asiaa kuin silloin oli ilmeisestikin jo suunnitteilla. Suunnitteilla ollut asia oli Suomen Eurooppaan

meno tällä tavalla nöyristellen ja köyryssä ja maata pitkin madellen niin kuin nyt ollaan menemässä.

Hallitus on tehnyt sellaisen ratkaisun sitomalla markan ecuun, että sillä ratkaisulla ei ole kovin suurta merkitystä. Mutta sillä paketilla, joka asiaan liittyy, on ratkaiseva merkitys Suomelle. Turhaanhan ei EY:ssä asioista vastaava komissaari Henning Christophersen sanonut, että suomalaiset tekivät rohkean päätöksen, suomalaiset tekivät tietoisesti päätöksen, jolla lisätään työttömyyttä. Siis olemme saaneet EY:stä asiantuntijalausannon, että tällä ratkaisulla lisätään työttömyyttä. Sosialidemokraatit ovat hyväksyessään tämän ratkaisun työttömyyden lisäämisen kannalla. Muu on rypistelyä silloin, kun asia on tullut hyväksytyksi. Turhaa sosialidemokraattien on nyt tässä yhteydessä sanoutua tästä päätöksestä irti, kun itse on oltu sopimassa asiasta jo ennen kuin päätös tehtiin Suomen Pankissa ja hallituksessa. Silloinhan sosialidemokraatit sanoivat, mihin suuntaan päätös pitää tehdä, ja kaikki ne syytökset, joita täällä esitetään, ovat siltä osin perusteettomia.

Lisäksi haluan kiinnittää huomiota siihen, mitä Ruotsin keskuspankin pääjohtaja Bengt Dennis sanoo Kauppalehdessä. Sanasta sanaan siteeraten hän sanoo näin: "Dennis korostaa, ettei Ruotsissa 17 päivänä toukokuuta toteutulla ecukytkennällä edes pyritty laskemaan korkotasoa vaan se oli ensimmäinen askel kohti Euroopan yhteisön maiden keskinäistä valuuttayhteistyötä, johon Ruotsi on menossa mukaan, koska maa aikoo hakea EY-jäsenyyttä." Mikä Suomen erottaa tästä Ruotsin kannasta, kun meidän päätöksemme ajoittuu sillä tavalla linjaan, että se on tehty Ruotsin jälkeen? Ei tällä päätöksellä itse asiassa ole tarkoitettukaan alentaa korkokantaa. Korkokanta alenee, jos on alentuakseen, mutta ei se tästä päätöksestä johdu vaan talouden objektiivisista lainalaisuuksista.

Tässä yhteydessä haluan korostaa sitä asiaa, että reaalikorot tulevat tämän päätöksen jälkeenkin olemaan korkealla, koska Suomen kansantalouden tila on sellainen, että korot tulevat olemaan korkealla, Suomi velkaantuu ja tämä velkaantuminen voidaan rahoittaa vain pitämällä Suomessa korot korkealla, jotta maaahan tulisi rahaa.

Tässä yhteydessä haluan kiinnittää juhlallisesti huomiota siihen, että peruskorkoon ei tässä yhteydessä kiinnitetä mitään huomiota. Pankit eivät tämän ratkaisun tuloksena saa penniäkään

lisää rahaa. Senpä takia paineet peruskoron korottamiseksi jäävät edelleen voimaan. Olen täysin vakuuttunut siitä, että peruskorkoa tullaan korottamaan tämän vuoden aikana johtuen siitä, että pankeille korvataan niiden keinottelusta aiheutuneet tappiot, joista tänään saimme lukea jälleen, että Kansallis-Osake-Pankki on lisännyt tappioidensa sarjaa 114 miljoonan markan keinottelutappiolla Lontoosta. Aikaisempi 250 miljoonan markan keinottelutappio Luxemburgista on noussut 280 miljoonaan markkaan, jolloin Kansallispankki on kahdessa kuukaudessa tuottanut keinottelutappiota 400 miljoonaa markkaa. Nämä rahat tulevat maksuun lainanottajille, ja sitä varten peruskorkoa pitää korottaa pankkien mielestä. Luulen, että hallitus tulee olemaan peruskoron korottamisen kannalla, ja ihmettelen, mikä sellainen koron lasku on, että korot laskevat mutta peruskorot nousevat. Suurin osa suomalaisten lainoista on peruskorkosidonnaisia.

Tältä osin me tulemme eduskunnassa todistamaan tilannetta, että päätöksellä ei ole vaikutusta peruskorkoihin vaan pankit tulevat vaatimaan oman osuutensa kansantulosta ja keinottelutappioidensa korvaamisesta vaatimalla peruskorkoa nostettavaksi. Veikkaanpa, että se on seuraava linja, jolla hallitus ja Suomen Pankki tulevat kurjistamaan Suomen kansaa ja panemaan Suomen kansalle maksuun niitä tappioita, joita on syntynyt kasinopeleistä, keinottelusta ja muutenkin moraalittomista toimista.

Herra puhemies! Tässä yhteydessä Suomi on tekemässä ratkaisun, joka todellakin muistuttaa sitä kultakantaratkaisua, johon ed. Tuomioja viittasi. Me olemme sitomassa markkamme arvon johonkin sellaiseen, joka näyttää pysyvältä mutta joka sitä ei ole. Suurin virhe lama-aikana näin jälkeensä ekonominen piirissä tarkasteltuna oli se, että mentiin mukaan siihen deflatoriseen politiikkaan, jossa rahan arvo oli kaikkein tärkein ja rahan suhde kultakantaan oli se, mikä määräsi politiikan suunnan. Sillä politiikalla ajaututtiin 1930-luvun joukkotyöttömyyteen. Lokakuussa 1931 Suomi joutui irtisanoutumaan kultakannasta, koska tilanne oli käynyt kestä-mättömäksi jo Suomessakin silloin.

Me olemme nyt tekemässä päinvastoin kuin Suomessa tehtiin laman aikana 1930-luvun alkupuolella. Me olemme tuomassa kansantalouteen rahan rigiditeetin eli sellaisen arvon, johon raha sidotaan ja jonka perusteella Suomen kansantaloutta tullaan ajamaan alas. Tämä on itse asiassa sen ecupäätöksen sisältö, jonka me täällä teem-

me. Suomen kansantaloutta ajetaan alas ja Suomeen tehdään työttömiä tämän päätöksen seurauksena harjoitettavalla politiikalla. Tämän takia mielestäni on erittäin tärkeää vastustaa politiikkaa, johon vedoten tullaan syksyllä ajamaan Suomen kansantaloutta alas ja johon vedoten tehdään oikeutetuksi työttömien tuottaminen Suomeen.

Muistutan siitä, että myös EY:n asiantuntijat ilmoittavat tämän päätöksen seurauksena Suomeen tulevan työttömiä. Minä ihmettelen, jos sosialidemokraatit voivat olla sellaisen päätöksen takana, että Suomeen tuotetaan tietoisesti työttömiä. Ecupäätös on EY:n asiantuntijoiden mukaan työttömiä tuottava päätös. Missä ovat oppositiovoimat silloin, kun syksyllä ruvetaan vastustamaan työttömien tekoa hallituksen esitysten perusteella, jos nyt ollaan hyväksymässä se työttömyys, jonka hallitus tulee toteuttamaan tämän päätöksen seurauksena?

Minä toivon, että sosialidemokraatit harkitsivat tässä yhteydessä vielä kantansa eivätkä löisi lukkoon sellaista kantaa, joka tosiasiallisesti siunaa hallituksen politiikan syksyllä. Viittaen tämän päivän Helsingin Sanomien pääkirjoitukseen, jos Marx ja Lenin eivät enää auta, että opposition on kannettava vastuunsa. Jos oppositio lähtee tähän päätökseen mukaan, opposition on loogisena seurauksena hyväksyttävä ne päätökset, joita hallitus syksyllä tuo. Tässä mielessä vastuun hallituksen esitysten vastustamisesta kantavat myös ne, jotka eivät tänään vastusta Suomen markan ecukytkentää.

Herra puhemies! Lopuksi haluan todeta, että tämän päätöksen yhteydessä vaadittaisiin sellaista henkeä, että anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen työemme, herra pääministeri, ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niin kuin mekin annamme pankeille anteeksi niiden synnit varsinkin silloin, kun niiden lainrikkomuksista ei ole säädetty rangaistusta.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen elää ikuista pysähtyneisyyden aikaa. Häneltä on jäänyt huomaamatta se, että hallitusvalta on muuttunut, sosialidemokraatit ovat oppositiossa, mutta edelleenkin vanhoista nuoteista ed. Seppänen tuntuu kohdistavan kaiken arvostelun kärkensä sosialidemokraatteihin.

Talouspolitiikassa ed. Seppänen on jäänyt myös pysähtyneisyyden aikaan, jolloin rahamarkkinat olivat säädeltyjä, jolloin tuli tavaksi Suomessa kerran tai kaksi kymmenessä vuodes-

sa nostaa Suomen taloutta devalvaation kautta ikään kuin uuteen nousuun. Se merkitsi sitä, että suomalainen yritysmaailma totutettiin siihen, että se noususuhdanteen aikana sai tarvita kansallista omaisuutta, voittojansa, viedä niitä ulos, pelata niitä kasinopeleissä ja tarvita sen varallisuuden, joka olisi sillä pitänyt olla investointeina ja varautumisena laskusuhdanteisiin.

Tällä ecupäätöksellä, ed. Seppänen, on oikeastaan korkein aika totuttaa myös suomalainen yritysmaailma ottamaan vastuuta siitä, että kun rahamarkkinoilla ei enää edellytetä sääteilyä korkeasuhdanteessa, niin ei ole myöskään mitään syytä palata pysähtyneisyyden ja säätelyn aikaan lamasuhdanteessa.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan ed. Hämäläiselle ilmoittaa, että minä vastustin keinottelua jo silloin, kun se tapahtui, enkä vasta nyt. Minä haluan muistuttaa, että kyllähän sosialidemokraatit edustavat siltä osin pysähtyneisyyden aikaa, että he ottavat meidän vaaliohjelmamme käyttöön vasta vaalien jälkeen, kun me oimme sen käyttöön jo ennen vaaleja. (Naurua)

Mitä tulee tähän päätökseen, niin kyllä minä ihmettelen ed. Hämäläisen paatosta sosialidemokraattien edustajana, paatosta, joka on täysin päinvastainen siihen puheenvuoroon verrattuna, minkä täällä käytti ed. Tuomioja. Vaikeaa on yritysten kantaa vastuuta siinä tilanteessa, jolloin ne tapetaan. Vaikeaa on yritysten työllistää työtä tekeviä ihmisiä silloin, kun niille ei anneta toimintaedellytyksiä. Tilanne on nyt sillä tavalla, että jos halutaan teollisuus ja tuotanto pitää Suomessa yllä, niin tämä ratkaisu on yksi niitä, jotka tappavat Suomesta teollisuutta.

Ed. K a l l i o m ä k i : Puhemies! Kun tämä eduskuntakausi lähti liikkeelle, epäilin jo hetken, että ed. Seppäselä on veto lopussa, että hän on unohtanut hehtaariyppänsä perinteisen kohteen: sosialidemokraatit. Nyt huomaa, että eipä syytä huoleen. Olemme edelleen kohteena ja edelleen menee entiseen tapaan ohi maalin. (Ed. Seppänen: Mitä teette tämmöisiä ratkaisuja? Hylätkää tämä!)

Arvoisa puhemies! Rahalain muutos ja sen mahdollistama markan ecukytkentä liittävät Suomen siihen eurooppalaisten maiden ryhmään, jolle menestyksellisen talouspolitiikan perusasia, ainakin yksi niistä, on inflaation kurssipitäminen. Tämä ei kuitenkaan saa merkitä sitä, että vahva työllisyys talouspoliittisena ta-

voitteena työnnettäisiin tuosta vain taka-alalle. Eucytkentä ei saa merkitä eurooppalaistumista sen kylmäkiskoisimmassa muodossa. Emme voi hyväksyä eurotason työttömyyttä, vaikka se nyt uhkaavasti muista kuin ecusyistä on soluttautunut Suomeen.

Suomen nyt likimain tekemä, viittä vaille, historiallinen toimenpide, markan eucytkentä, on epäilemättä tullut muualla myös tulkituksi linjapäätökseksi. Siellä katsotaan, että Suomi on mukana eurojunassa, sen Eta-luokassa ja ehkä enempäänkin pyrkien. Kansainvälinen reaktio on muutenkin ollut etupäässä myönteinen, mistä rahapolitiittisena heijasteena nähdään korkotason lasku rahamarkkinoillamme.

Tämän eucytkentäpäätöksen myötä on samalla eletty yksi aikakausi Suomen taloushistoriassa loppuun. Näin uskon. Nimittäin tapa ratkaista talousvaikeudet devalvaation tietä on jäämässä nyt historiaan. Koputan kuitenkin puuta. Tämä ei silti merkitse sitä, että talousvaikeudet olisi ratkaistu. Kaikkea muuta, niin kuin jokainen, niin uskon, tiedämme.

Itse asiassa nyt siirrymme täysin uuteen vaiheeseen, joka on pelottava haaste. Se on pelottava haaste ja edellyttää hallitukselta paljon tähän saakka koettua määrätietoisempaa ja linjakkaampaa talouspolitiikkaa. Onkin niin, että ecupäättös kaipaa pikaista jatkoa, talouspakettia, jolla puututaan Suomen tolkkutoman korkeaa kustannus- ja hintatasoa ylläpitäviin talouden rakenteisiin.

Sosialidemokraattien mielestä tällainen talouspaketti olisi pitänyt kyetä tekemään tai edes suunnittelemaan sellainen jo ennen ecuratkaisua. (Ed. Mattila: Viime syksynä!) Vallan myöhäistä se ei ole vielä, vaikka kiirettä pitää. Suurtyöttömyys olisi vielä vältettävissä, mikäli hallitus pystyy kokoamaan menettämänsä luottamuksen työmarkkinakentässä ja, sallittakoon myös sanoa, kokoamaan omat hajanaiset rivinsä. Molemmilta osin lyhyen toimikauden saldo antaa pelottavan hataran kuvan Ahon hallituksesta. Hallituksen saamattomuuden vuoksi olemme, niin pelkään, kulkeva kivuliaan tien, jonka hintana on suurtyöttömyys.

Puhemies! Näissä synkän epäilyksen tunnelmissa ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Hyväksyessään lainmuutoksen eduskunta toteaa, että markan sitominen ecuun on oikean suuntainen toimenpide ja olisi edellyttänyt hallitukselta muita samanaikaisesti vaikuttavia talouspoliittisia toimia.

Ratkaisun hyödyt jäävätkin väliaikaisiksi, ellei hallitus välittömästi kokoa sellaista talouttamme vakauttavaa pakettia, jolla voidaan päästä pitkäjänteiseen, maltilliseen tulopolitiikkaan, alentaa tuntuvasti maamme kustannus- ja hintatasoa, alentaa korkotasoa ja inflaatiota sekä näin vaikuttaa maamme suurimpaan taloudelliseen ja inhimilliseen ongelmaan, työttömyyteen.

Hintatason voimakas alentaminen, joka luo edellytykset maltilliselle palkkapolitiikalle, on mahdollista vain puuttamalla rohkeasti korkeaa hintatasoa ylläpitäviin talouden rakenteisiin. Hallituksen on pikaisesti tuotava eduskunnalle esitykset uudeksi maataloustulolaiksi ja kuntien valtionosuusjärjestelmäksi. Samoin hallituksen on puututtava kilpailua rajoittaviin esteisiin purkamalla tuontitavaroiden lisensointia sekä muita tuonnin esteitä.

Metsäteollisuuden kilpailukyyn parantaminen edellyttää puun hinnan huomattavaa alentamista. Metsän myynnin kartellit ja muut keino-tekkoiset, osin yhteiskunnan tukemat sopimusjärjestelmät on avattava, mikä mahdollistaa puumarkkinoiden normaalin toiminnan.

Vaikea työllisyystilanne edellyttää elvyttäviä toimenpiteitä erityisesti sellaisissa kohteissa, jotka eivät välittömästi rasita valtiontaloutta, mutta jotka nopeasti parantaisivat työllisyyttä. Tällaisia kohteita olisivat muun muassa asuntorahaston tuella tapahtuvan vuokra-asuntotuotannon lisääminen ja ympäristöinvestointeihin panostaminen. Työttömyyden uhatessa on lisättävä työvoimapolitiittista uudelleen- ja jatkokoulutusta.”

Ed. M. L a u k k a n e n : Herra puhemies! Arvoisat Suomen kansan valitsema edustajat! Kun hallituksen ecuratkaisun jälkeen on nyt nukuttu pari lyhyttä yötä, on mielestäni mahdollisuus arvioida hieman monisäikeisemminkin tuota syystäkin historialliseksi kutsuttua ratkaisua.

Tässä salissa hyvin pian tehtävällä ratkaisulla tulee olemaan se olennainen historiaan jäävä merkitys, että Suomi astuu todella nyt euroarkeen. Siihen arkitodellisuuteen mennään ei vain kivistä ja pitkää tietä vaan myös kynnyksen alta. Ahon ja Churchillin ”verta, hiekkä ja kyyneleitä” tulee sanasta lihaksi. Tässä mielessä, hyvä oppositio, hallitus ja sen pääministeri tulevat varmasti olemaan sanansa mittaisia. (Ed. Louekoski: Toivottavasti!) — Epäilemättä.

Tänään minulla oli tilaisuus jälleen kerran henkilökohtaisesti tavata suomalaisia ammatti-

yhdistysjohtajia. Voin kertoa heiltä kaikilta teille samat terveiset: Reaaliansioiden on noustava. Ei näytä hyvältä. (Ed. Jaakonsaari: MTK? — Ed. Zyskiewicz: Tapasitteko puunomistajia?) — Kaikkia mahdollisia piirejä. Meillä on tapana keskustella kaikkien kansalaispiirien kanssa tapuolisesti.

Vielä kerran tältä paikalta terveisiä ammattiyhdistyskentälle. Paras tae reaaliansioiden nousulle on hallituksen valitsema pitkän, hitaan ja vakaan talouspolitiikan tie. (Ed. Skinnari: Sata vuotta!) — Näiden terveisten välittämisen voin varmasti kaikella luottamuksella jättää vaikka ed. Skinnarille. Siihen voin luottaa. — Tervetuloa siis näihin talkoisiin: ammattiyhdistyskenttä, edustajat Rinne, Skinnari ja muukin oppositio. Menneiden vuosien konsensuksen perään haikailu on menetetyn tyttöystävän perään huhuilemista. Kumpikaan ei palaa, kun jaettavana on pelkkää niukkuutta tai saavutettujen etujen leikkaamista. Kokemustakin on.

Ed. Kalliomäelle sanoisin, että kun hän ponnessaan kirjoittaa ja sanoo, että ”hintatason voimakas alentaminen, joka luo edellytykset maltilliselle palkkapolitiikalle”, tulisi kirjoittaa, että ”maltillinen palkkapolitiikka on edellytys hintatason alentamiselle”. Tämä on selkeä ja looginen järjestys. Ed. Kalliomäki, täytyy myös muistaa, kun puhutaan työmarkkinaratkaisuista, että joskus on syytä katsoa myös perustuspeiliin, kun arvioidaan, mikä vaikutus tulo- ja eläneratkaisulla on talouspoliittiseen tilanteeseen.

Toivonkin siis hallitukselta rohkeutta viedä hevoskuuri järkähtämättömällä tahdolla läpi. Kustannusten ja hintojen määrätietoisesta alentamisen kautta pääsemme todellakin reaalitulojen kasvuun myös työmarkkinakentällä.

Tässä yhteydessä lienee paikallaan pohtia muutamalla sanalla myös talouspoliittisen valvontajärjestelmän työnjakoa tässä maassa. Onko talouspoliittinen valta pääministeri Ahon, Kullbergin, Ihalaisen, kenties valtiovarainministeri Viinasen, puheenjohtaja Paasion vaiko pankkivaltuusmiesten taskussa? Kuka sitä käytti tehdyn ecuratkaisun yhteydessä? (Ed. Kasurinen: Tässä tapauksessa Viinanen!) Muistaakseni Kalevi Sorsa, jota todellakin olen viime päivinä joutunut tällä paikalla lainaamaan useita kertoja, kyseli aikanaan, onko valta tässä maassa Suomen Pankissa vai hallituksessa. Siihen aikaan Sorsa tunnetusti oli pääministeri ja Suomen Pankin johtajana oli Mauno Koivisto. Siis Koivisto vai Sorsa?

Ed. Tuomioja kaipaili tätä pyhää kirjaa. Se kainalossahan minä kuljeskelen pitkin taloa. Siksi se sattuu nytkin olemaan mukanani. Ed. Tuomiojan toivomuksesta nyt luen sivulta 61. Jos haluatte, voin tietysti lukea koko kirjan, siinä on 262 sivua, mutta tyytynette tähän sivun 61 palaseen: ”Kun turisti ostaa jostain pariisilaiskaupasta, Etelä-Euroopan lomakohteesta puhumattakaan, hyvää leipää puolet halvemmalla kuin kotikulman marketista, hän epäilemättä ryhtyy kotiin palattuun kyselemään, mistä suomalainen hinta oikeastaan muodostuu.” Tämä, ed. Tuomioja, lienee tämän sivun eräällä tavalla avainkysymys ja avainlause, johon halusitte myös viitata.

Pari viikkoa sitten mukanani salissa oli ranskalainen jogurttipurkki. Valitettavasti kaupat olivat nyt kiinni keskustelun alla. Olisin hakenut sen uudelleen. Tuolloin kerroin, että Ranskasta tuotu jogurttipurkki maksoi 2,60 markkaa. Samaan aikaan Suomessa tehty jogurtti maksoi 1,65 markkaa (Ed. Tuomioja: Älkää siitä jogurtista hokeko, lukekaa kirjaa eteenpäin!)

Sitten voin kertoa myös ed. Tuomiojalle, että maailmalta tuotu pihvitomaatti jostain syystä oli kalliimpi kuin Suomessa tuotettu (Ed. Kasurinen: Tuokin on vanha juttu!), ja uusi juttu on se, että me ostanne (Ed. Jaakonsaari: Ei tarvitse kahdesti kertoa!) Suomessa ruokaa 75 miljardilla markalla. Alkutuotannon osuus siitä on 7 miljardia markkaa. (Ed. Seppänen: Ei muuten osteta 75 miljardilla ruokaa!) Olisi rehellistä ja toivottavaa, että joskus keskustelisimme myös siitä lopusta, siitä ketjusta, ja ennen muuta siitä, miksi suomalainen vähittäiskauppa käyttää mainontaan 12 miljardia markkaa, 5 miljardia markkaa enemmän kuin koko maatalousalkutuotannon osuus. Onko tässä mitään tolkkua? (Ed. Seppänen: Ihan väärä lukuja, ed. M. Laukkanen!) — Nämä ovat äärimmäisen tuoreita ja oikeita lukuja. (Ed. Louekoski: Ja liittyvät rahalakiin!)

Sitten palaamme todellakin ed. Louekosken toivomuksesta rahalakikysymykseen. Olen yksi niistä Suomen kansan valitsemista edustajista, jotka ratkaisua kannattavat ja puolustavat kentällä. Tämän salin edustajien on varmasti hyvä tietää, kuka todella viime kädessä ratkaisi tehdyn ecuratkaisun avainasian, siis jättää purkamatta edellisen hallituksen aikana tehty revalvaatiohölmiöily. Oliko se sosialidemokraatit, jotka eivät olisi tulleet mukaan tukemaan lakiesitystä eduskunnassa? Oliko se ammattiyhdistysliike, joka uhkasi kompensatiovaateilla?

(Ed. Hämäläinen: Tätä pitäisi kysyä pääministeriltä!) Oliko se kokoomus ja Viinanen, jotka olivat sitoutuneet vahvan markan politiikkaan, vai oliko se Suomen Pankki ja Kullberg, (Ed. Seppänen: Ei tässä kysymykset kiinnosta, vaan vastaukset!), joilla siinä tapauksessa olisi ollut viimeinen sana tässä maassa näissä ratkaisuissa?

Minusta on olennaista, että hallitus kantaa kokonaisvastuun maan talouspolitiikasta, ja siksi ainoa oikea paikka, jossa talouspolitiikan avainten tulee olla, on pääministeri Ahon tasku. Itse hallituksen ratkaisu oli äärimmäisen oikea, rohkea ja merkittävä, ja hallitus päätti sillä valita vaikeimman tien, jolle mennään todella kynnyksen alta. Jos se siinä onnistuu, kuten vakaasti uskon, se tulee tekemään ratkaisulla 90-luvun suomalaisen talouspolitiikan historiaa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Pääministeri A h o : Herra puhemies! Käydyn keskustelun perusteella on vaikea löytää punaista lankaa arvosteluista, joita päätöksen johdosta on täällä esitetty. Ne ovat olleet kaikki kriittisiä, mutta jokainen puheenvuoro hie-man eri suunnalta, ja parhaat puheenvuorot ovat olleet molemmilta suunnilta kriittisiä yhtä aikaa.

Ensinnäkin haluaisin puuttua lyhyesti vain kahteen perusväittämään.

On sanottu, että tämä päätös tuottaa Suomeen työttömiä. Tämä päätös ei sinänsä tuota Suomeen yhtään työtöntä (Ed. Rinne: Hallitus on tuottanut!) vaan se, mikä on tuottanut Suomeen työttömät ja tuottaa niitä varmasti paljon lisää, on (Ed. Jaakonsaari: Hallitus!) harjoitettu talouspolitiikka, joka on vienyt taloutemme erittäin pahaan umpikujaan. (Ed. Seppänen: Pitää sanoa tuo EY-johtajille!) Siinä on ollut mukana täällä jo vaadittua elvytystä runsaasti, mutta se ei ole kehitystä pysäyttämässä, vaan olemme nähneet joka kuukausi työttömien määrän kasvavan lähes 20 000:lla. Siis tästä syypääksi ei voi asettaa tehtyä ecuratkaisua. Se, että meillä on tällä hetkellä jo lähes 200 000 työtöntä, johtuu tätä ennen tehdyistä ja tekemättä jätetyistä päätöksistä. Sinänsä nyt tehtävällä rahalain muutoksella ja ecukytkenällä ei ole suoraa vaikutusta siihen, mitä työttömyydelle tapahtuu.

Toinen perusväite on se, että hallitus on saamaton, toimeton, liikkuu liian hitaasti. Myönnän, että nykyinen hallitus olisi voinut ja sen pitäisi voida tehdä vieläkin enemmän kuin on tehnyt talouden suunnan kääntämiseksi, mutta väitän, että nykyinen hallitus pärjää varsin hyvin vertailussa edellisen hallituksen kanssa, mitä tulee aikatauluihin ja toimenpiteisiin ryhtymiseen.

Työttömyyden suhteen olen samaa mieltä täällä esitetystä kritiikistä siinä suhteessa, että se on meidän vakavin ongelmamme ja se on valitettavasti paheneva ongelma. Sillä on tekemistä siinä mielessä nyt tehtävän ratkaisun kanssa, että me olemme valitsemassa nyt hyvin kapean tien ongelmiamme korjaamiseksi. Vaihtoehtoja, joilla ratkaisuja on tehtävissä, on nyt entistä vähemmän, mutta oletan, että varsinkin vaalien alla ankarasti devalvaatiota vastustaneet poliittiset ryhmät ja kansanedustajat pysyvät sanansa takana ja ovat valmiit toimimaan nyt sen mukaisesti, mitä vaalien alla luvattiin. Sillä jokainen tietää, että ei devalvaatiota estetä puhumalla, vaan se estetään talouspolitiikalla, teoilla, jotka johtavat kustannustason korjaantumiseen toista tietä.

Täällä ed. Seppänen on asettunut aika yllättäen yhdessä asiassa vuorineuvos Ehrnroothin kanssa samalle kannalle, suhteessa devalvaatioon ja devalvaatiovaatimukseen, (Ed. Skinnari: Sama osakesalkku!) mutta se vaihtoehto on nyt kirjattu pois ja lähdetään toteuttamaan toista vaihtoehtoa. Todella toivon, että ne kaikki, jotka esiintyivät devalvaatiota vastaan päättäväisesti viime vaalien alla ja vannottivat vielä muitakin puolueita sitoutumaan lupaukseen "ei koskaan devalvaatiota", pysyvät sanansa takana ja ovat valmiita tukemaan ratkaisuja, joilla tuohon tavoitteeseen päästään.

Se edellyttää erittäin kovia sisäisiä ratkaisuja, joilla saamme hinta- ja kustannustasoamme alaspäin. Se vaatii sisäistä devalvaatiota, sisäistä kustannustason alentamista, johon kuuluu sarja myönteisiä asioita, kilpailun edistämistä, rakenteellisia uudistuksia, mutta valitettavasti siihen kuuluu myös suuri sarja ikäviä asioita. Meidän elintasomme nousee hitaasti, jos ollenkaan. Meidän on pakko tyytyä hyvin mataliin tulon lisiin. Eräillä aloilla todennäköisesti joudutaan tyytymään tulon menetyksiin. Julkisten menojen kasvua on nyt kovalla kädellä kahlittava.

Ne ovat sitä sisäisen devalvaation tietä, joka linja on nyt valittava, ja olen aivan varma siitä, että jokainen niistä devalvaation vastustajasta,

jotka ovat todella vakaumuksesta tälle linjalle asettuneet, ymmärtää ja tietää, mitä tämä tilanne tulee vaatimaan. Toivon, että tästä eteenpäin, kun nyt ratkaisun mukaan toimitaan, uskallettaisiin myös käytännössä tunnustaa, mitä tästä päätöksestä seuraa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni pääministeri Aho jätti nyt vastaamatta niihin kysymyksiin, joita ed. M. Laukkanen hänelle täällä esitti, eli minua kiinnostaa se, mikä on sosialidemokraattien rooli päätöksenteon synnyssä.

Minä toivoisin pääministeri Ahon kertovan täällä, pitääkö paikkaansa se, että hallituksessa oli kaksi linjaa, joista toinen oli devalvaation kannalla, siis tämän revalvaation purun eli muutaman prosentin suuruisen devalvaation kannalla päätöksen yhteydessä. Tällaista tietoa meille on julkisuudessa esitetty. Samalla toivoisin hänen vahvistavan sen epäilyn, jonka ed. M. Laukkanen täällä esitti sosialidemokraatteja kohtaan, tai sitten sen kieltävän, koska mielestäni tämän asian yhteydessä meillä pitää olla oikeus tietää kaikki päätökseen osallistuneet. Eduskunnassahan on sellainen tapa, että merkitään, ketkä ovat osallistuneet päätökseen, kun tällaisia ratkaisuja siten arvioidaan.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit ovat valmiita tukemaan markan sitomista ecuun, mikä on täällä käynyt erinomaisen hyvin selville. Mutta se, mikä erottaa sosialidemokraattien linjan hallituksen linjasta, on se, että me emme hyväksy tällamoista ecumaniaa. Me hyväksymme ecumenian, joka tarkoittaa sitä, että ecupäätöksen rinnalle pitää luoda kansallinen selviytymisstrategia, joka lähtee uuden tyyppisestä konsensuksesta. Tältä pohjalta vie se hirvittävä virallinen pessimismi, mitä pääministeri edustaa, kun hän vain jatkuvasti tuo ilmi, että on tulossa entistä pahempaa ja entistä pahempaa. Kansallinen selvitysstrategia edellyttäisi myös toivonkinäköalaa ja myönteisiä näköaloja siitä, että Suomi ei ole todellakaan ajautumassa jälkithatcherilaiseen aikaan eikä Suomen Kennedystä ole tulossa rouva Thatcheria.

Pääministeri Aho: Herra puhemies! Ensinnäkin ed. Seppäselä totean, että jokainen puolue muodostaa täysin vapaasti kantansa tähän kysymykseen, ja uskon, että se koskee myös ed.

Seppäsen puoluetta ja toki kaikkia muitakin puolueita. Jokainen vastaa tekemisistään itse. Emme me ole olleet hallituksen puolelta ketään neuvomassa tässä suhteessa. (Ed. Seppänen: Paitsi Särkijärveä!) — Se liittyy kokonaan muihin asioihin, ed. Seppänen, tuo kysymys.

Mutta ed. Jaakonsaarelle haluaisin vastata kysymykseen siitä, minkälaista politiikkaa tämän päätöksen jälkeen tulisi harjoittaa. Olen samaa mieltä, että me tarvitsemme kansallisen selviytymisstrategian, ja sen strategian ydinkysymys on se, miten me säilytämme suomalaisen teollisuuden, jonka perusrakenteet ovat nyt erittäin kovalla koetuksella. Tässä suhteessa toivon, että pääsisimme vihdoin tästä jankkaamisesta todella sen kansallisen selviytymisstrategian miettimiseen eikä vain sen toteamiseen, että kaikki, mitä hallitus aikoo, on huonoa ja pahaa. Sillä tässä tilanteessa myönteiset näköalat voivat syntyä vain tosiasioiden tunnustamisesta.

Meillä oli kokemuksia parin viime vuoden ajalta siitä, että ylläpidettiin myönteistä näköalaa, joka ei perustunut yhtään mihinkään. Tämä johti siihen, että teimme virheellisiä ratkaisuja virheellisten ratkaisujen jälkeen, koska kuvittelimme, että asiat ovat paremmin, kuin ne todellisuudessa olivat, tai ainakin haluttiin kuvitella sillä tavalla.

Olen samaa mieltä siitä, että tarvitsemme myönteisiä näköaloja, mutta ne voivat syntyä vain sen jälkeen, kun olemme saaneet kovaa maata jalkojemme alle, (Ed. Jaakonsaari: Tuokaa esityksiä!) ja siksi ainoa tie, ed. Jaakonsaari, ja luulen, että sosialidemokraattienkin ryhmässä monet tämän tunnustavat, on suomalaisen hinta- ja kustannustason alentaminen ja siihen liittyen myös julkisen sektorin kasvun asettaminen sellaisiin puitteisiin, joita meidän kansantaloutemme kestää.

Nykyinen tilanne on sietämätön ja kestämatön, ja tässä mielessä toivon, että kun hyväksytään tämä perusoppi, niin ollaan valmiit sitten ainakin keskustelemaan siitä perusopista johtuvista toimenpiteistä. Muuten meidän käy niin, että olemme hartaasti puhumassa hyvistä tavoitteista, mutta emme saa aikaan niitä ratkaisuja, jotka nyt ovat välttämättömiä. Voin taata, ed. Jaakonsaari, että hallituksella on valmius paitsi esittää omia ehdotuksia, joita se on tehnyt, myös sopia niistä asioista opposition kanssa, mutta se edellyttää silloin valmiutta osallistua siihen keskusteluun, valmiutta esittää omia vaihtoehtojaan.

Valitettavasti sellaista elvytyksen vaihtoehtoa, jota lähinnä on tarjottu tähän saakka malliksi, ei ole. Meidän valtiotaloutemme ei sellaista vaihtoehtoa kestä, vaan meidän on pakko löytää keinoja säästöjen toteuttamiseksi ja kohdentaa jäljelle jääviä menoja niin, että ne kohdentuisivat tämän selviämistrategian kannalta mahdollisimman oikealla tavalla. (Ed. Jaakonsaari: Ei edes asuntotuotantoon kohdenneta!) — Asuntotuotanto voi olla yksi keino. — Mutta ennen kuin me voimme turvata riittävät määrät asuntotuotantoon, meidän täytyy pystyä saamaan valtion menojen kasvu kuriin. En tiedä, montako kertaa täällä pitää toistaa se, että kun valtion menot kasvavat reaalisesti 10 prosenttia samaan aikaan, kun meidän kansantuotteenme supistuu 3 prosentilla, se on täysin mahdoton tilanne.

Ed. Louekoski on minun jälkeeni puheenvuoron käyttäjä, hän voi jatkaa tätä.

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Me emme olleet pääministerin kanssa sopineet tästä järjestyksestä, mutta pääministerin valtuuksiin kuuluu valita puheenvuoronsa siinä välissä, kuin hän haluaa.

On sanottu, että tällä lainmuutoksella on tarkoitus antaa kaksi tärkeätä signaalia, muotisanaa käyttäkseni. Toinen on, että Suomen talouden hoidossa pyritään eurooppalaiseen taloudenpitoon, mitä se sitten sisältääkin. Toiseksi on sanottu, mikä minun mielestäni tässä on erityisen tärkeää, että sitoudumme matalaan inflaatiotasoon, minkä varmasti kaikki hyväksymme. Käytännössä lainmuutos ei varmaankaan sellaisenaan tuo työttömyyttä eikä sellaisenaan myöskään estä myöhempiä devalvaatioita niin kuin keskustelussa jo aikaisemmin on todettu. Mutta käytännössä rahalain muutos antaa vain hallitukselle lyhyehkön aikalisän tuoda niitä talouden talkoesityksiä, joita meille viljalti on luvattu.

Tässä hengessä on ed. Kalliomäki sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtajana ehdottanut pontta, joka sisältää toimenpidepaketin rungon. Sitä me edellytämme hallitukselta. Se on kirjoitettu ponnien muotoon, jota pontta tässä kannatan.

Ed. Seppänen on tiukannut, miksi emme ole hylkäämässä tätä esitystä. Minä ihmettelen, ed. Seppänen, joka asian hyvin tuntee, mitä siitä seuraisi, jos tämän keskustelun jälkeen nyt hallituksen esitys hylättäisiin. Se johtaisi vielä suurempaan taloudelliseen kurimukseen

kuin se, missä nyt jo olemme. Se on täysin mahdoton asia. Sen takia me olemme sitä mieltä, että lainmuutos voidaan hyväksyä. Mutta samalla, vielä kerran, arvoisat hallituksen edustajat, on todettava, että meidän mielestämme toimenpiteet olisi pitänyt asettaa toisenlaiseen järjestykseen.

Ensin olisi pitänyt tehdä tämän ponnien mukaisia kotimaisia toimia tulopolitiikan, hintapolitiikan, työllisyyspolitiikan hoitamiseksi. Ne olisivat olleet tehtävissä. Esimerkiksi valtion-osuusudistuksesta olisi voinut, jos ei suorastaan tuoda tänne valmiita lakiesityksiä, joita niitäkin kyllä on olemassa, joka tapauksessa tehdä käytännön päätöksiä, kuinka asioita aiotaan hoitaa.

Henkilökohtaisesti olen kyllä sitä mieltä, että ecupäätös olisi sitten kuulunut toisena taikka kolmantena vaiheena samaan pakettiin ennen muuta siitä syystä, että meillä olisi pitänyt ja pitää sitoutua pysyvään matalaan inflaatiotasoon, jossa valuuttaratkaisu ilman kurssimuutosta on tärkeä osa.

Täällä on kysely, kuinka edellinen hallitus devalvaatioon suhtautui? Minäpä kerron sen verran kuin siitä asiasta tiedän. Revalvaatiopäätöstä, jota paljon on ruodittu tässä salissa ei purettu siitä syystä, että sekä Suomen Pankin johdon, että hallituksen mielestä sen päätöksen erillinen purkaminen olisi lisännyt levottomuutta valuuttamarkkinoilla. Ilmeisesti juuri samasta syystä nytkin on päädytty siihen, että sittenkin pidetään markka kovana ja kurssi tiukkana.

Jos me olisimme esimerkiksi viime syksynä tehneet revalvaation purkamispäätöksen, se suurella todennäköisyydellä olisi aiheuttanut melkoisen hämmingin valuuttamarkkinoilla. Päinvastoin kuin on väitetty, että se olisi kenties rauhoittanut tilannetta. Arvio oli silloin, että se olisi vain luonut lisää hämminkiä.

Herra pääministeri kyseli, kuinka edellinen hallitus suhtautui talouden ongelmiin ennen muuta säästämisen näkökulmasta. Herra pääministeri tietää aivan hyvin, miksi valtion budjetti on paisunut niihin mittoihin tänä vuonna kuin on. Se johtuu niistä menoautomaateista osittain, joita budjetin taustalla lainsäädännössä on, mutta myös siitä, että valtion tehtävänä on hoitaa muutamia sosiaalisia ongelmia, esimerkiksi työttömyyttä. Työttömyyspäivärahojen nopea kasvu työttömyyden pahentuessa heijastuu suoraan budjetin määrärahojen nousuna. Kunnallisella puolella esimerkiksi palkkaliukumat, sinänsä sopimuksiin perustuvat, ovat yllät-

tävän suuria. Viime vuoden viimeisessä lisämenoarviossa, yhden käytännön esimerkin mainitakseni, pelkästään opettajien palkkaliukumiin jouduttiin täällä budjetoimaan valtionosuuksia 450 miljoonaa. Nämä ovat niitä automaatteja, joihin täytyy päästä käsiksi. Ne ovat niitä rakenteellisia muutoksia, joihin meidän on välttämättä puututtava, jos aiomme saada asiat jollakin tavalla järjestykseen.

Erityisen mielenkiintoinen tapahtuma on eilen ollut Teollisuuden Keskusliiton puheenjohtajan ero siitä syystä, että hallitus on nyt kaavailemassa ja ilmeisesti tekeekin tänään omat ecuratkaisunsa. Minulta on monta kertaa kysytty, olenko tietoinen siitä, mitä teollisuus itse asiasta on. Ja on ollut aika hämmäntävää havaita seuraavaa erilaisissa yhteyksissä, kun teollisuuden edusmiehet ovat tulleet puheille ja devalvaatioon keskustelu on kääntynyt. Toinen puoli näistä edustajista on tiukasti vaatinut devalvaatiota, kuten arvoisat valtioneuvoston jäsenet hyvin tietävät. Kun ottaa pari askelta sivummalle, niin toinen teollisuusmiesten tai -naisten ryhmä, (Ed. Jaakonsaari: Ei siellä ole naisia!) joka esittelee omia näkökantojaan, on yhtä jyrkästi vastaan. Tämä tilanne on hyvin havainnollisesti Suomen kansalle nyt tarjottu puheenjohtaja Ehrnroothin erona Teollisuuden Keskusliiton puheenjohtajan paikalta. Siinä heijastuu se sekava tilanne, millä tavalla meidän yritysmaailmamme ja teollisuutemme on näihin asioihin käytännössä suhtautunut. Siellä ovat rivit sekaisin.

Mutta palaan vielä siihen, mitä voi tapahtua, jos hallitus ei ota nyt vakavasti sille ecuratkaisussa tullutta lisäaika. On odotettavissa, että markkinakorot alenevat jonkin verran vielä tämänpäiväisestä tasosta, kesän aikana ehkä 11 prosentin tasolle. Mutta ne nousevat, jos tulo- ja menoarvioesitykseen ensi vuodelle ei sisälly esimerkiksi meidän ponnessamme olevia käytännön toimia. Ne nousevat jyrkästi uudelleen. Ja silloin olemme siinä kurimuksessa, josta hallitus nyt on ottanut vastuun lähtiessään vakautustoimissaan uhkarohkeasta päästä. Toistan vielä, että olisi ollut helpompi, turvallisempi ja selvempi tehdä sellaista tulo- ja hintapolitiikka yhdessä asianosaisten kanssa, jolla olisi ensin helpommasta ja meidän hallinnassamme olevasta päästä aloitettu talouden vakauttaminen kuin lähteä näille, niin kuin sanotaan, seitsemän sylen vesille.

Meitä sosialidemokraatteja on haastettu talokoihin mukaan. Me olemme mukana asiallisessa keskustelussa koska tahansa. Me tuomme omat

vaihtoehtomme esille, niin kuin tässä ponnessa nyt on tapahtunut. Uskoisin, että tämä ponsi on paljon pitemmälle käytännössä menevä kuin mitä hallitus koko lyhyen elämänsä aikana on tähän saakka esittänyt. Ottakaa opiksenne!

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä ed. Louekoski tarkkaan sen tietää, että ei hallituksella näissä kysymyksissä niin paljon harkintavaraa ole kuin hän esitti. Hallitushan on ilmoittanut, että se aikoo tuoda ecuesityksen syksyllä sen jälkeen, kun kaikki nämä demareiden ehdotukset, jotka ovat meidän vaaliohjelmastamme, olisi hyväksytty. Mutta sitten rahat lähtivät tästä maasta ulos. 7 miljardia poistui rahaa viikossa Suomen valuuttavarannosta ja 10 miljardia kahdessa viikossa. Suunta oli aleneva, niin että neljässä viikossa valuuttavaranto olisi tällä menolla kuivunut. Tältä pohjalta siis eivät tällaiset neuvot ole kovin relevantteja. Tilanne on vain ajautunut siihen, että kun te olette olleet hyväksymässä, ed. Louekoski, tämän pääomamarkkinoiden liberalisoinnin, niin nyt ne hallitsevat meitä, ed. Louekoskea ja pääministeri Ahoa, ja yrittävät meitä vasemmistoliittolaisiakin, mutta eivät onnistu.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei meitä tässä asiassa kovin paljon ole kuultu. Hallitushan suunnitelmia on tehnyt, mutta ed. Seppänen tietää varsin hyvin, mitä tapahtuisi, jos tänä yönä äänestäisimme tämän esityksen nurin. Me emme pysty laskeamaan niitä miljardeja, joita huomisen päivän aikana ja ensi viikon alussa maasta sitten pakenisi.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Tämä olisi käynyt ehkä paikalta, mutta kun valo vilkkuu, ihminen hermostuu. Minä tulin oikeastaan tänne ed. Kalliomäen ponnin vuoksi esittääkseni ryhmän näkemyksen, miksi äänestämme niin kuin äänestämme, koska se on kuitenkin meidän kannaltamme tärkeää.

Mutta ensin ed. Seppäselä. Minä en voi mitään, että minulle on tullut väistämätön muistikuva ed. Seppäsen työskentelyä seurattessani, muistikuva pirullisesta kersantista Niinisalon varuskunnassa vuonna 1957. Kersantti karjaisi eteensä alokkaat jonoon, ja kun ne olivat järjestäytyneet, kersantti käänsi aina pikkuisen rintamasuuntaansa ja taas alkoi uusi järjestäytyminen. Toisin sanoen ed. Seppänen kun saa yhden asian valmiiksi, hän potkaisee sitä sen verran,

että saadaan alkaa alusta rakentaa, kaikella ystävyydellä, ed. Seppänen.

Ecuratkaisusta, joka tänä yönä hyväksytään, asiantuntijat ovat ehdottomasti sitä mieltä, että se olisi vaatinut mukaansa pienehkön devalvaation, koska on vain kaksi tietä: Toinen on devalvaatio, ja toinen on sitten se tie, joka ed. Kalliomäen ponsiehdotuksessa on. Se on se kapea aukko, josta pääministeri Aho on sanonut mentävän läpi, jos aiotaan onnistua. Kun lukee tämän ponsiehdotuksen sekä tekstin että rivien välistä, niin se on todella kapea aukko. Sosialidemokraatit ja ammattiyhdistysliike sanelevat tästä eteenpäin linjan, mitä kuljetaan, koska se toinen vaihtoehto, devalvaatio, käytännössä on unohdettava. Näin on tilanne, puhumatta hirttosilmukasta sen enempää, mutta sehän tullaan näkemään. Tässä on teesi, jonka voisi naulata Wittenbergin kirkon oveen. Se on niin kova, että siitä aukosta tuskin pystytään menemään läpi.

Mitä tulee ed. Kalliomäen ja muiden ponsiehdotuksiin, ensinnäkään emme voi kannattaa epäluottamuslausetta hallitukselle, koska hallitus työskentelee parhaillaan maan asioiden kuntoon saamiseksi. Hallitukselle on annettava aikaa, emmekä me sitä nurin saisikaan, mutta muodollistakaan yritystä ei voi hyväksyä.

Mitä tulee ed. Kalliomäen ponteon, se on liian kova meidän hyväksyttäväksemme. Siinä on asioita, jotka eivät ole niin itsestäänselviä kuin siinä annetaan ymmärtää. Muun muassa neljännessä kappaleessa puhutaan metsäteollisuuden kilpailukyvyistä. Siinä annetaan ymmärtää käytännössä, että ainoa syy metsäteollisuuden kilpailukyvyn heikkouteen on kantohinnat. Ei se ole näin yksinkertaista. Sitä asiaa ei ole tutkittu eikä selvitetty. Siinä on vaikuttamassa monet muutkin tekijät, mm. palkkataso, korkotaso ja yleensä kustannustaso. Ei voida lähteä hyväksymään pontta, jossa sanotaan näin selkeästi tietyn asian vaikuttavan metsäteollisuuden kilpailukyvyytymyteen.

Tämä ponsi on liian voimakas. Se on sosialidemokraattien ohjelmajulistus taistelussa Suomen keskustaa vastaan, eikä tämä ole sellaiseen ponsi lainkaan. Näin ollen emme voi kannattaa tätä pontta ponsiäänestyksessä. Ainoa ponsilauseuma, jonka hyväksymme ja jonka puolesta äänestämme, on ed. Helteen korkoponsi, joka koskee peruskorkoa.

Ed. S a s i : Herra puhemies! Kun eduskunta nyt päättää Suomen markan ecukytkenästä, on kyse nimenomaan talouspoliittisesta linjasta.

On kyse siitä, sallitaanko jatkuvien virheiden teko yrityksissä. Sallitaanko, että yrityksissä jatkuvasti kuvitellaan, että hintoja voidaan nostaa ja ajatusmaailmaa ei pidetä kurissa, kun hankitaan raaka-aineita, puolivalmisteita yrityksille, kun keskustellaan palkkaliukumista ja keskustellaan yrityksen muista kustannuksista. Tässä maassa menttaliteetti yrityksissä on sellainen, että kustannustaso meillä ei tahdo pysyä kurissa. Tässä on tapahduttava muutos.

On myös kyse siitä, pysyykö hintataso työmarkkinoilla kurissa. Meillä on totuttu siihen, että kyllä työmarkkinajärjestöjen taloudelliset tutkimuslaitokset kykenevät laskemaan, mikä on oikea palkankorotustaso, mutta sen jälkeen aina täytyy käydä tietty näytelmä, jonka tuloksena sitten kuitenkin palkkaratkaisut ovat inflaatiota edistäviä. Myös tästä syystä tietyt kustannustekijät johtavat siihen, että meillä inflaatio ei pysy kurissa.

Täytyy myös tuotantontekijämarkkinat ottaa tässä yhteydessä esille. Tällä akuuttina ongelmana on puun hinta. Jokaisen tahon tulee pyrkiä kaikin keinoin pitämään kurissa omat kustannuksensa, hintatasonsa. Vain sillä tavalla tämän valtakunnan talous voidaan tervehdyttää.

On totta, että jos lähdetään siitä, että ei pyritä kurinalaisuuteen talouspolitiikassa, ongelmat voidaan aina korjata devalvaatiolla. Kun yritysjohtajat ovat epäonnistuneet, kun työmarkkinajohtajat ovat epäonnistuneet, he voivat toki aina kääntää katseensa eduskuntaan ja sanoa, tulkaa apuun, ja apukeino on toki devalvaatio. Mutta mitä jatkuva devalvaatiokierre merkitsee yhteiskunnassa? Se merkitsee jatkuvaa talouden epätasapainoa, jatkuvaa inflaatiokierrettä ja sitä, että meillä on korkea korkotaso. Jokainen asunovelallinen näkee sen joka kuukausi maksaessaan asunovelkansa korkoa ja lyhennystä. Tiedämme kaikki sen, varmasti yksimielisesti, että tämä on epäterve tilanne. Se merkitsee myös sitä, että yrityksissä on jatkuvasti tehottomuutta ja sitä kautta meillä on tässä maassa korkea hintataso ja erityisesti korkea hintataso myös suhteessa ansiotasoon, palkkatasoon. Tämä tilanne on toki epäterve.

Myöskin se merkitsee sitä, ed. Seppäselä täytyy nimenomaan todeta, että jos valuuttakurssimuutoksia tehdään, se antaa aina mahdollisuuden keinottelijoille pyrkiä hankkimaan pikavoittoja valuuttamarkkinoilla. Miksi me antaisimme spekulanteille tilaisuuden perusteettomiin voittoihin?

Tätä kaikkea merkitsee se, jos inflaatiota ei kyetä pitämään kurissa ja jos meillä ei hyväksyttyä ja omaksuta todella tosissaan vakaan markan politiikkaa.

Kokoomuksen linja on se, että meillä täytyy olla terve talous tässä maassa. Se edellyttää ecusidontaa ja vakaata markkaa. Onneksi tässä tilanteessa ei ole taivuttu minkäänlaiseen devalvaatioon. Se merkitsee sitä, että jokainen taho yhteiskunnassa ottaa vastuun rehellisesti omista toimistaan eikä käänny poliittisen päätöksentekijän puoleen ja yritä omaa epäonnistumistaan vierittää meidän niskoillemme. Se merkitsee sitä, että jos yrityksissä kustannustaso ei pysy kurissa, yritys joutuu kärsimään siitä. Pahimmassa tapauksessa se tapahtuu konkurssin kautta. Vain tämän kantapään kautta tapahtuvan opin kautta voidaan päästä siihen, että Suomen talous voidaan tosiasiaa tervehdyttää.

Haluan myös korostaa sitä, että olemme tällä hetkellä keskellä erittäin merkittävää oppimisprosessia. Meidän on opittava tähän uuteen taloudelliseen ajatteluun. Jos tässä tilanteessa Suomi olisi devalvoinut vaikka vain ottamalla revalvaation takaisin, olisi se merkinnyt sitä, että välttämättä ecukytkentä ei olisi saanut riittävää uskottavuutta. Tätä kautta yrityksissä ehkä olisi edelleenkin oltu toivossa, että hintatasoa voidaan jatkuvasti nostaa piittaamatta hallituksen omaksumasta uudesta politiikasta.

Haluan korostaa sitä, että on selvästi jo tällä hetkellä nähtävissä positiivisia talouden tervehtymisen merkkejä siitä syystä, että tuo kytkentä on tehty. Jos te katsotte, kuinka korkoero Suomen markkakoron ja eurooppalaisten valuuttojen korkojen välillä on supistunut, olemme menossa kohti selvästi kohtuullisempaa ja terveempää kurssierotaso. Toinen selvä tekijä on se, että jos verrataan yhden kuukauden ja yhden vuoden heliborkorkoja tänä päivänä, ne ovat suurin piirtein samalla tasolla. Ei ole mitään spekulatiivivaihteluja korkotasossa. Kun korkotasoa yhden kuukauden ja vuoden koron välillä on suurin piirtein sama, se osoittaa sen, että valuutan ja myös koron tilanne on terve. Tällä tavalla voidaan sanoa, että on otettu hyvin merkittävä askel eteenpäin talouspolitiikassa.

Mitä tulee sosiaaliseen puoleen, jos me ajatlemme sitä, että jatkuvasti devalvoidaan tässä yhteiskunnassa, se merkitsee sitä, että kaikkien elintasoa tasaisesti alennetaan. Alennetaan myös sen eläkeläisen, joka on pelkästään kansaneläkkeen ja sen lisäosan varassa. On totta, että hän

saa kompensaaion, mutta vasta vuoden kuluttua inflaatiotarkistuksen kautta. Mutta yhden kokonaisen vuoden hän joutuu kärsimään devalvaatiohaitoista.

Sen sijaan jos toimitaan niin kuin nyt toimitaan ja inflaatio saadaan pysähtymään, merkitsee se sitä, että me poliittisina päätöksentekijöinä yhteiskunnassa voimme tehdä päätöksiä siitä, että kun taloutta tervehdytetään ja joitakin etuuksia joudutaan leikkaamaan, mihinkä ryhmiin nuo leikkaukset kohdistuvat, ja voimme pyrkiä löytämään ne ryhmät, joilla tässä suhteessa on paras maksukyky, ja myös leikkaamaan sellaisia etuuksia, jotka välttämättä eivät ole oikein perusteltuja eli ovat ns. perusteettomia. Tällä tavalla uskon, että kykenemme myös oikeudenmukaisempaan sosiaalipolitiikkaan tässä yhteiskunnassa.

Herra puhemies! Haluan todeta, että kokoomus on jo tämän vuoden alusta vaatinut Suomen markan kytkentää ecuun. Tässä suhteessa olemme tyytyväisiä, että tähän ratkaisuun näinkin nopeassa aikataulussa on päästy. Tämä mielestäni osoittaa sitä, että se vakaan markan tervehdyttävä talouspolitiikka, jota kokoomus on pyrkinyt ajamaan, on myös hallituksessa saanut voiton.

Ed. Tuomioja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tuntuu siltä, että Suomen talouskeskusteluun kulloinkin mahtuu vain yksi totuus. Joskus aikanaan se on ollut todellakin tämä devalvaatiototuus eli on todellakin lähdetty siitä, että markan ulkomaista arvoa aina säännönmukaisesti korjataan sitä myöten kuin devalvaatiosykli on sitä edellyttänyt. Sitten oli yksi vaihe, jolloin keksittiin revalvaatiototuus. Nyt näyttää olevan tämä ecutotuus viimeinen vaihe.

Kun nyt on kuitenkin jonkin verran myös taloushistoriaan harjoittanut, täytyy sanoa ed. Sasille, että ei kai tämä sodanjälkeinen kehitys 80-luvulle saakka, jolloin on myös aika ajoin muutettu markan ulkomaista arvoa, ole ollut koko ajan tasaista elintason laskua niin kuin edellisessä puheenvuorossa kuvattiin. Toki senkin aikana on menestyksellistä talouspolitiikkaa pitkällä aikavälillä pystytty harjoittamaan.

Kysymys on tietysti siitä, että olosuhteet muuttuvat. Sitä ei voida enää jatkaa. Meidän asemamme kansainvälisessä taloudessa on toisenlainen. Nyt kun olemme tekemässä historialliseksi ainakin tarkoitettua ratkaisua ecusta, niin on kyllä oikeutettua huomauttaa, että se tulisi tehdä mahdollisimman oikealla markan ulko-

maisella arvolla, koska väärinarvioinnit tässä suhteessa tullaan maksattamaan työttömyydellä.

Oli mielenkiintoista havaita, että ed. Sasi kokoomuksen puolesta niin paljon puhui niistä hyvistä vaikutuksista ja sosiaalisestakin puolestakin sanoi jonkin sanan, mutta hänellä ei ollut mitään sanottavaa työllisyydestä.

Ed. S a a r i o : Herra puhemies! Eleganttia ja akateemista, mutta varsin kyynistä oli ed. Tuomiojan pohdiskelu markan yliarvostuksesta ja sen vaikutuksista. Yhtä päättäväisesti kuin suomalainen metsäteollisuus ja metsänomistajapiirit olivat sitä mieltä, että eurooppalaiseen valuuttayhteisöön ecuun liittymisen yhteydessä olisi ollut oivallinen tilaisuus roimaan devalvaatioon ja niin kuin se onkin ymmärrettävää heidän näkökulmastaan, on aivan yhtä päättäväisesti torjuttava ne pyrkimykset. Ei ole mitään syytä olettaa, että se ratkaisisi sen kriisin todellisen sisällön, joka esimerkiksi suomalaisen metsäteollisuuden piirissä tänä päivänä vallitsee.

On selvää, että Suomi elää metsästä ja meidän metsäteollisuutemme tulee pitkälläkin aikavälillä muodostamaan myös sen rungon, jolle rakentuu toivottavasti mahdollisimman elävä ja pätevä pk-yritystoiminta. Tätä ei käy kiistäminen. Mutta se kilpailukyvyyn puute ja siihen liittyvä problematiikka, joka erityisesti metsäteollisuuden kohdalla on, johtuu paljolti tuottavuuden heikkoudesta. Tätä ongelmatiikkaa ei voida markan ulkoisen arvon alentamisella selvästiäkään ratkaista. Se tarjoaisi hetkellisen mahdollisuuden, mutta pitkäaikaisena tilanteena johtaisi siihen, että väijäämätön kustannuspaine vyöryisi uudelleen teollisuuden kimppuun ja oltaisiin jälleen siinä tilanteessa, jossa nyt olemme.

Toisin sanoen mikään ei muuttuisi. Me saisimme ehkä lisää aikaa, mutta saman ajan kuluessa maailmalla saattaisi tapahtua sellaisia muutoksia, jotka automaattisesti merkitsisivät sitä, että Suomen mahdollisuus tasapuoliseen kaupalliseen ja tietysti muuhunkin vuorovaikutukseen muiden maiden kanssa tulisi entistäkin vaikeammaksi.

Tässä mielessä on aivan väistämättä pohdiskeltava myös niitä seurauksia, joita devalvaatiolla suomalaiseen yrityskehitykseen ja suomalaiseen työelämään olisi. Nyt saattaisi näyttää siltä, että devalvaatioanti merkitsisi hetkellisesti sitä, että työllisyydessä ei tapahtuisi niitä valitettavia seurauksia, joita tällä hetkellä aivan ilmeisesti on mahdotonta välttää. Samanaikaisesti se

kuitenkin tulisi varsin nopeassa tahdissa kaatamaan huomattavankin joukon sellaista varsin korkeaan osaamiseen perustuvaa ja siis kansainväliseen vuorovaikutukseen hyvin käypää pk-yritystoimintaa, jonka korvaaminen saattaisi olla hyvin tuskallisen ja pitkävaiheisen prosessin takana. Pahimmillaan se myös merkitsee sitä, että juuri tämän kaltaisista yrityksistä työpaikkansa menettävät ammattitaitoiset osaajat lähtisivät hakeutumaan aivan muille markkinoille.

Kyllä kai nyt on rehellisesti todettava, että tämä Suomi-alus on otettava telakalle selvään ja päättäväiseen perusremonttiin, jonka aikana on mahdollisuus yksityisellä elinkeinoelämällä, ei pelkästään mahdollisuus vaan väistämätön pakko, panna omat nurkkansa kuntoon. Hallitus on ottanut poikkeuksellisen suuren haasteen tässä tilanteessa, jossa kaikki ulkoiset ainakin hyvin raskaasti vaikuttavat elementit sanoivat: ”Devalvoikaa, sitä me haluamme!” Hallitus ei tähän tässä ratkaisussa lähtenyt ja otti itsellensä suuren haasteen siitä, että varsin nopeassa tahdissa maassa on saatava sellainen hallinnon rakenteiden uudistus, joka pitkällä aikavälillä tulee vaikuttamaan siihen, että suomalaista kustannustasoa saadaan, jos ei alemmaksi, niin nykyistä paljon järkevämpiin puitteisiin.

Oppositiolle se asettaa myös suuren haasteen olla mukana tukemassa tätä, ja ed. Jaakonsaaren kirkollistyyppinen viittaus ecumeniasta on erinomaisen suurella lämmöllä vastaanotettava, sillä jos tässä nyt jotakin tarvitaan, niin aikamoista yhteistahtoa.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Herra puhemies! Keskustelu näyttää keikkuvan lähinnä yhden asian tiimoilla: pitkö ecukytkenän yhteydessä devalvoida vai ei? Tällaisia väitteitä on esitetty tänäkin iltana useampaan otteeseen ja epäilyitä siitä, että ratkaisu on ollut sittenkin virheellinen tehdessämme ratkaisun ilman devalvaatiota.

Miksi devalvaatiota ei tehty, johtuu siitä, että hallitus ei halunnut tehdä sellaista päätöstä, joka olisi samalla kiihdyttänyt inflaatiota, mitä devalvaatio kiistatta jokinen kerta, aikaisemmista kokemuksista viisastuneena, on aikaansaanut. Siitä olemme sentään sen verran viisastuneet. Se olisi merkinnyt melkoista iskua jälleen kerran suomalaiselle kilpailukyvyille, koska kustannustasoa maassa devalvaation seurauksena ei koskaan ole pystytty hillitsemään. Meillä olisi samat ongelmat ollut edessä viimeistään yhden vuoden kuluttua, jos devalvaatio nyt hetkeksi olisi pelas-

tanut kilpailukyvyyn, niin kuin on väitetty, ja sopeutuminen uuteen tilanteeseen suunnilleen vuoden kuluttua olisi ollut entistä kivuliaampaa.

Toisaalta me emme halunneet lähteä sille epäluottamuksen tielle, jota devalvaatio tällaisessa yhteydessä olisi kiistatta aikaansaanut EY:n silmissä. On merkillistä kuvitella, että me voisimme jonkinlaista luottamusta nauttia Euroopan yhteisön sisällä sillä hetkellä, kun me olemme tekemässä Eta-ratkaisua muutamien kuukauden kuluttua ja yksipuolisella päätöksellä pyrkisimme kuittaamaan muiden kustannuksella itsellemme sellaisia etuuksia, jotka eivät kuulu siihen kulttuuriin, jota Euroopan yhteisön sisällä tällä hetkellä harjoitetaan.

Me emme halunneet nostaa myöskään suomalaista korkotasoa, minkä devalvaatio kiistatta olisi aikaansaanut. Se olisi kiistatta myös aiheuttanut sen, että suomalaisen lainanoton, johon me olemme ajautumassa yhä suuremmassa määrin lähimpien vuosien kuluessa, korkotasolle olisi kiistatta tullut melkoinen lisäys. Siitä on merkkejä ja viestejä kantautunut meitä lainoittavien tahojen toimesta.

Emmekä halunneet enää jatkaa sitä samaa menoa, joka on johtanut siihen, että me emme pysty tässä maassa kustannusrakenteita pikkukiljaa saamaan sellaiselle tasolle, jolla suomalainen vientiteollisuus tulee tulevaisuudessa Euroopan yhteisön kanssa kilpaillen pärjäämään. Nyt se on tehtävä. Parempi on aloittaa kustannusrakenteiden korjaaminen oikealle tasolle tässä vaiheessa kuin vuoden kahden päästä paljon paljon kivuliaampien seurauksien jälkeen. (Ed. Seppänen: Mitä ne kustannusrakenteet ovat?) — Ne kustannusrakenteet löytyvät nimenomaan palkkakustannuksista, ne löytyvät raaka-ainekustannuksista siltä osin kuin ne ovat kotiperäistä aikaansaannosta.

Olisi aika merkillistä ollut se, että juuri, niin kuin äsken totesin, ollessamme Eta-sopimuksen kalkkiviivoilla olisimme yhtäkkiä viimeisillä hetkillä tehneet jonkin näköisen devalvaation, joka on, niin kuin sanoin aikaisemmin, tuomittu, sananmukaisesti tuomittu, Euroopan yhteisön sisällä epäluottamuksena niiden jäsenvaltioiden toimesta, jotka tässä yhteistyössä haluavat toimia. Me tarvitsemme luottamusta talouspolitiikkaan, ja se ei parane sillä, että me tällaisia yksipuolisia ratkaisuja olisimme tässä yhteydessä tehneet.

Jos me olisimme viivytelleet tässä asiassa, niin kuin täällä on sanottu joissakin puheenvuoroissa, että olisi pitänyt lykätä ratkaisuja, se olisi

merkinnyt kestäväntöntä korkotasoa suomalaiselle yritystoiminnalle, kestäväntöntä korkotasoa yksittäiselle ihmiselle asuntolainojen taholla. Monessa muussa suhteessa olisimme ajautuneet vielä pahempaan umpikujaan, kuin se, minkä täällä on väitetty tulevan tämän ratkaisun seurauksena. On ihan kiistatta tosiasia myös se, että työttömyyttä tulee tämän ratkaisun takia tai ilmeisesti tätä ratkaisua Suomessa sellaisessa mittakaavassa, että tuskin sitä olemme moniin vuosikymmeniin tässä maassa nähneet, tuskin koskaan.

On kuitenkin todettava, että ikinä emme tule näkemään, oliko tämä ratkaisu paras mahdollinen vai olisiko paras mahdollinen ollut devalvaation tie, koska devalvaation tie on loppuun kuljettu, sitä ei tässä maassa tule tapahtumaan. Vertailukohtaa emme tule koskaan näkemään. Me joudumme nyt sopeutumaan pikkukiljaa hyvin vaikeiden ratkaisujen, hyvin vaikeiden vuosien jälkeen. Mutta väitän ja uskon vakaasti siihen, että hyvällä yhteistyöllä löydämme sellaisen kilpailukyvyyn tähän maahan, että pärjäämme. Kyllä meillä Suomessa sentään löytyy osaamista, taitoa, mutta vaikean sopeutumisen se edellyttää meiltä jokaiselta, ja toivon, että meiltä löytyy siinä suhteessa hyvää yhteistyötä.

Ed. L u t t i n e n (vastauspuheenvuoro): Her-ra puhemies! Ministeri Viinanen kävi voimakasta kamppailua devalvaatiota vastaan. Minulle jäi vain hämäräksi, ketkä ovat olleet devalvaation puolesta, ketä vastaan kamppaillaan. Oliko hallituksen sisäisessä keskustelussa kamppailtu, vai mistä tämä ministeri Viinasen puheenvuoron devalvaatiovastaisuus oikeastaan johtui? Täällä keskustelussahan itse asiassa vain ed. Seppänen (Ed. Seppänen: Enpä ole!) jollakin tavalla on viitannut siihen suuntaan, mutta ei myöskään vaatinut sitä.

Toivoisin, että saisimme selvityksen niistä hallituksen sisäisistä keskusteluista, joista julkisuudessaakin on jotain tietoja ollut.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Tähän voin todeta noudattaneeni hallitusohjelmaan kirjattua linjausta, joka on vankka linjaus vahvan markan puolesta ja joka pitää sisällään myös sen linjauksen, että hallitus harkitsee ecuun liittymistä. Näinhän me olemme tehneet. Toki oli alkuperäinen tavoite se, että me viimeistään syksyllä tai ehkä syksyn kuluessa vakavammin harkitsemme eculiitännäisyyttä, mutta sen jälkeen, kun Ruotsi teki oman ratkai-

sunsa, tälle harkinnalle tuli vauhtia, ja olemme päätyneet tähän ratkaisuun, jota tänä aamuyönä nyt ollaan tekemässä.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Kerron kantani täällä tehtyihin esityksiin.

Ensin ed. Helteen esitys, jossa esitetään eduskunnan epäluottamusta hallitukselle. Minä en voi olla tässä samaa mieltä, koska olen tyytyväinen siihen, että hallitus teki päätöksen markan sitomiseksi ecuun, ja siihen, että hallitus ei sortunut devalvointiin. Se, mitä minä kritisoin hallituksen toimissa, kohdistui siihen, että tämän päätöksen olisi voinut todella tehdä aikaisemmin, esimerkiksi silloin, kun talouspoliittinen tiedonanto oli täällä käsittelyssä. Silloin olisimme säästyneet tuolta viikon korkopiikiltä.

Sitten toinen ed. Helteen tekemä esitys siitä, että eduskunta edellyttäisi, että hallitus ryhtyisi toimiin, että peruskorkoa voitaisiin alentaa. Tästä myöskään en voi olla samaa mieltä, koska ongelmahan meillä on ollut korkomarkkinoilla nämä duaalimarkkinat. On ollut toisaalta alhainen peruskorko ja toisaalta korkeat markkinakorot, ja ero näiden korkojen välillä on ollut aivan liian iso. Ne, joiden lainat ovat olleet sidottuja peruskorkoon, ovat olleet lottovoittajan asemassa verrattuna niihin, joiden lainat ovat olleet sidottuja markkinakorkoihin.

En myöskään olisi valmis muuttamaan talouspoliittista päätöksentekomekanismia koron määräytymisen yhteydessä.

Mitä ainakin talouspoliittisen selonteon yhteydessä tuli ilmi, niin minusta vasemmistoliiton puolelta tuli voimakkaasti esille se, että vaadittiin yhtä aikaa sekä devalvaatiota että korkojen alentamista. Tämä on minusta ristiriitainen paketti. Tämä on sellainen yhtälö, joka ei mitenkään voi mennä umpeen, koska jos devalvoidaan, niin sen jälkeen vaihtotaseen vaje on huomattavasti suurempi kuin aikaisemmin, koska velanhoitomenot kasvaisivat vientituloja enemmän. Ja koska vaje taas olisi isompi, sen rahoittamiseksi olisi edelleen otettava lisää ulkomaista velkaa, ja sitä saisi vain siten, että korko olisi meillä korkeampi. Kun otetaan huomioon, että yrityssektorin velkakannasta noin 50 prosenttia on ulkomaista tällä hetkellä, niin jos olisimme devalvoineet, niin suoraan devalvaatioprosentilla voidaan sitten lisätä yrityssektorin ulkomaista velkakantaa, sen velanhoitomenoja. Toki kai se johtaisi siihen, että yrityssektorin kilpailukyky ja sen toiminta vaikeutuisi. Sitä kautta tulisi myös konkurssseja ja työttömyyttä.

Kolmas on ed. Kalliomäen tekemä ponsiehdotus. Tätä en voi myöskään hyväksyä. Tässä on sellaisia puutteita, että tässä ei puututa lainkaan avoimen ja suljetun sektorin suhteeseen. Toinen on se, että tässä ei lainkaan puututa hallinnon saneeraukseen. Kolmas on se, että tässä ei lainkaan puututa julkisen sektorin kasvun rajoittamiseen.

Itse lähdän siitä, että koska hallitus ei tarttunut devalvaatioon ecupäätöksen yhteydessä, se sitoi markan ecuun, sen täytyy myös silloin tietää, miten vakavan päätöksen se on ollut tekemässä, ja sen täytyy myös silloin tietää, minkälaista talouspolitiikkaa sen tulee harjoittaa jatkossa.

Ed. Palohiemä: Herra puhemies! Yhdyn pääosin niihin ajatuksiin, mitä ed. Luukkainen edellä esitti. Viittaisin oikeastaan vain siihen, että tätä kysymystähän käsiteltiin talousvaliokunnassa, ja talousvaliokunta jätti siitä mietintönsä, joka oli ymmärtääkseni ensin ed. Louekosken tekemä luonnos, jota sitten valiokunta korjaili jonkin verran ja lopulta päätyi siihen yksimielisenä. Siitä syystä on oikeastaan vähän kummallista, että ed. Louekoski sitten kannattaa täällä ed. Kalliomäen pontta. (Ed. Laine: Eivätkö ne olleet aika saman tyyppisiä?) — Ne olivat aika saman tyyppiset ja jos ne ovat saman tyyppiset, niin silloinhan mietinnössä olevan ponnin pitäisi riittää.

Ed. Kalliomäen ponnassa verrattuna talousvaliokunnan mietinnössä esitettyyn pontteen on kuitenkin joitakin poikkeamia, jotka mielestäni huonontavat tätä mietinnössä esitetystä ponnesta. Tässä on joitakin kohtia, jotka ovat samantaisia. Sitten, jos erottelee niitä yksityiskohtia, joissa tämä poikkeaa valiokunnan mietinnöstä, niin ne liittyvät esimerkiksi puun hinnan huomattavaan alenemiseen. Tämä on itse asiassa vihreitten veropolitiikan vastainen toimenpide siitä syystä, että vihreiden veropolitiikalla on tähdätty jatkuvasti siihen, että ympäristöveroja pitäisi kasvattaa, työn verotusta pienentää. Ympäristöverot ovat joko resurssiveroja tai saasteveroja. Puun kantohinta liittyy lähinnä resurssiveroihin. Me olisimme ilmeisesti hyväksymässä tämän, jos puun kantohintoja ei pienennettäisi kokonaisuudessaan, mutta niihin sisällytettäisiin tietty resurssivero. Silloin se olisi linjassa vihreiden veropolitiikan kanssa yleisesti ottaen.

Metsäteollisuuden kilpailukykyä pitäisi parantaa kohottamalla sen jalostusastetta. Se olisi

pitkällä tähtäyksellä ja miksei lyhyelläkin, jos siihen nopeasti pystyttäisiin, kaikkein tervein tapa parantaa suomalaisen metsäteollisuuden asemaa.

Sitten täällä puhutaan vuokra-asuntotuotannon lisäämisestä. Nähdäkseni sekään ei tässä tilanteessa ole paras mahdollinen tapa elvyttää taloutta, kun tiedetään, että maassa on 15 000 uutta asuntoa ja ilmeisesti moninkertainen määrä vanhoja asuntoja tyhjänä. (Ed. Tuomioja: Montako niistä on vuokra-asuntoja?) — Ne voidaan muuttaa tietysti. Ei täällä puhutakaan siitä, että niitä muutettaisiin vuokra-asunnoiksi, vaan täällä puhutaan tuotannon lisäämisestä.

Ympäristöinvestointeihin panostaminen olisi sinänsä tietysti hyvä asia. Mutta siihen pitäisi liittyä silloin ympäristöverot.

Se, mikä ed. Kalliomäen perustelulausumassa on kaikkein pahin puute, johon ei voi olla kiinnittämättä huomiota, mutta joka näyttää olevan sosialidemokraattien linjan mukainen siitä huolimatta, että sosialidemokraatit eivät talousvaliokunnan mietinnössä panneet vastausta tähän kohtaan, on se, että täältä puuttuu kokonaan julkisen sektorin kasvun pysäyttäminen ja hallinnollisten menojen leikkaus. Se on näköjään se kipeä kohta, mihin ei haluta puuttua.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Tämä ei itse asiassa kuulu asiaan, mutta kun ed. Paloheimo alusti, ihmettelin, miten Suomen metsäteollisuuden ongelmat ratkeavat korkeammalla jalostusteella vihreiden ideologian mukaan. Minä juuri olen nähnyt lyhennelmän Suomen luonnonsuojeluliiton metsäpoliittisesta strategiasta, ja siinä ymmärtääkseni esitettiin vaihtoehto, jonka mukaan jalostusastetta alennetaan eli ruvetaan siirtämään painopistettä mekaaniseen metsäteollisuuteen ja muunlaisiin toimenpiteisiin kuin ed. Paloheimo ehdottaa. Koska jalostusasteen nostaminen merkitsee yhä hienompilaatuisen paperin tuottamista, se taas merkitsee sähkö- ja kuitutalteen lisäämistä ja uutta ydinvoimaa. Nyt mielestäni ed. Paloheimo puhui itsensä ulos vihreältä metsäteollisuuspolitiikan linjalta, ja olen kovasti hämmästynyt, että vihreiden parissa on näin atomivoimamyönteisiä henkilöitä ajamassa metsäteollisuusstrategiaa, joka perustuu epävihreisiin arvoihin.

Ed. Kemppainen: Herra puhemies! On syytä olla tyytyväinen, vaikka kellonaika on tällainen, vihreiden puheenvuorosta. Vuorokau-

si sitten hallituksen ja vihreiden linja oli monissa asioissa hyvin erilainen, mutta nyt on näin analyttisia ja kriittisiä ja kuitenkin samaan johtopäätökseen päätyviä puheenvuoroja kuin hallituksen linja. Täytyy sanoa, että oppositiossa voisi olla paljon äkäisemminkin hallituksen esityksiä vastaan. Mutta se, että vihreä liitto näin tekee, osoittaa, että ei hallitus sentään niin kovin väärässä ole, vaikka kielteisiäkin päätöksiä joudutaan tekemään.

Ed. Jaakonsaari: Herra puhemies! On surkea väärinkäsitys se, että sosialidemokraateille olisi julkinen sektori jotenkin kipeä asia. Päinvastoin se on erittäin rakas asia. Sen takia sosialidemokraatit ymmärtävät sen, että parhaiten yhteistä sektoria puolustetaan sitä uudistamalla. Toki lähdemme siitä, että sen kasvua ei tule sallia. Se pitää pysäyttää, ja sen pitää saada tulla terveemmäksi pohjaltaan. Turha byrokratia pitää karsia jne. Mutta osoitteeton vaatimus siitä, että nyt pitää teurastaa, nyt pitää leikata julkista sektoria, tarkoittaa samaa — jos ei selvästi osoiteta sitä byrokratiaan, hallintoon ja muuhun tehotuuteen — kuin lisää ihmisiä työttömiksi, lisää ihmisiä kilometritehtaalte. Sitä me emme tule hyväksymään.

Nujsu se ei ole tässä ohjelmassa? Olisi tosi hätävarjelun liioittelua, kun hallitus, kansainväliset paineet, kaikki viittaavat tiettyyn saneeraus julkisella sektorilla, että sosialidemokraattisetkin kansanedustajat ja eduskuntaryhmä liittyisivät tähän liikkeeseen. Esimerkiksi Englannissa on todettu, että kun siellä on kovasti ja väkivaltaisesti ja nopeasti julkista sektoria supistettu, se on johtanut myös uusiin suuriin ongelmiin.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Olen hyvin tyytyväinen siitä, että ed. Jaakonsaari periaatteessa hyväksyy julkisen sektorin leikkaamisen. Sen sijaan olen vähän pettynyt siihen, että ed. Jaakonsaari ei kuullut, kun minä mainitsin julkisella sektorilla nimenomaan hallinnollisten menojen leikkauksen erityisenä kohtana, jota pitäisi saneerata.

Sitten ed. Seppäselä. Kun laskette, jos osaatte laskea, mikä tulee puun kuutiokinnaksi mekaanisesta puuteollisuudesta ja sitten taas tuotetessa selluloosaa, paperia, voisitte silloin todeta, että mekaanisessa puuteollisuudessa puun kuutiokinta tulee huomattavasti korkeammaksi, eli periaatteessa mekaaninen puuteollisuus on jalostusteeltaan korkeampaa jo sinänsä. Sitä en

kuitenkaan äsken tarkoittanut vaan tarkoitin sitä, että mekaanista puuteollisuutta vietäisiin vielä pidemmälle, siitä pyritäisiin tekemään huonekaluja, pientaloja jne., jolloin puun kuutiointihinta nousee tietysti huomattavasti suuremmaksi kuin se nykyisin on. Tämä on se tie, jota suomalaisen metsäteollisuuden pitäisi kulkea. Ihmettelen sitä, jos ed. Seppänen on asiasta eri mieltä, koska kuvittelisin niiden puheenvuorojen perusteella, joita olette aikaisemmin käyttänyt, että tämä olisi teidänkin kantanne. Mutta jos olette eri mieltä, kertokaa se sitten.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Helle ed. Seppäsen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Helle ed. Seppäsen kannattamana ehdottanut siltä varalta, että lakiehdotus hyväksytään, perusteluissa lausuttavaksi:

1) ”Eduskunta toteaa,

että hallitus on valinnut talousvaikeuksissa kovan markan linjan eikä valtio pyri lievittämään nopeasti lisääntyvää työttömyyttä julkista kysyntää valikoivasti lisäämällä, mikä merkitsee työttömyyden voimakasta kasvua edelleen ja korkean työttömyyden jatkumista pitkään, ja

että tämän linjan tueksi hallitus on valinnut markan yksipuolisen sitomisen Euroopan valuuttayksikköön ecuun,

katsoo, että työttömyyden ja konkurssien nopea lisääntyminen pakottaa hallituksen kuitenkin luopumaan linjasta entistä tukalammassa tilanteessa, ja

toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luotamusta.”

2) ”Eduskunta toteaa, että eduskunnalle esitettyjen selvitysten mukaan markan sitominen Euroopan valuuttayksikköön alentaa markkinakorkoja. Sen johdosta eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy sellaisiin talouspoliittisiin toimiin, että myös peruskorkoa voidaan alentaa.”

Ed. Kalliomäki on ed. Louekosken kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi:

”Hyväksyessään lainmuutoksen eduskunta toteaa, että markan sitominen ecuun on oikean suuntainen toimenpide ja olisi edellyttänyt hallitukselta muita samanaikaisesti vaikuttavia talouspoliittisia toimia.

Ratkaisun vähyys jäävätkin väliaikaisiksi, ellei hallitus välittömästi kokoa sellaista talouttamme vakauttavaa pakettia, jolla voidaan päästä pitkäjänteiseen, maltilliseen tulopolitiikkaan,

alentaa tuntuvasti maamme kustannus- ja hintatasoa, alentaa korkotasoa ja inflaatiota sekä näin vaikuttaa maamme suurimpaan taloudelliseen ja inhimilliseen ongelmaan, työttömyyteen.

Hintatason voimakas alentaminen, joka luo edellytykset maltilliselle palkkapolitiikalle, on mahdollista vain puuttumalla rohkeasti korkeaa hintatasoa ylläpitäviin talouden rakenteisiin. Hallituksen on pikaisesti tuotava eduskunnalle esitykset uudeksi maataloustulolaisiksi ja kuntien valtionosuusjärjestelmäksi. Samoin hallituksen on puututtava kilpailua rajoittaviin esteisiin purkamalla tuontitavaroiden lisensointia sekä muita tuonnin esteitä.

Metsäteollisuuden kilpailukyvyyn parantaminen edellyttää puun hinnan huomattavaa alentamista. Metsän myynnin kartellit ja muut keinotekoiset, osin yhteiskunnan tukemat sopimusjärjestelmät on avattava, mikä mahdollistaa puumarkkinoiden normaalin toiminnan.

Vaikea työllisyystilanne edellyttää elvyttäviä toimenpiteitä erityisesti sellaisissa kohteissa, jotka eivät välittömästi rasita valtiontaloutta, mutta jotka nopeasti parantaisivat työllisyyttä. Tällaisia kohteita olisivat muun muassa asuntorahaston tuella tapahtuvan vuokra-asuntotuotannon lisääminen ja ympäristöinvestointeihin panostaminen. Työttömyyden uhatessa on lisättävä työvoimapolitiittista uudelleen- ja jatkokoulutusta.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Toinen varapuhemies: Ensin on äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, S.-L. Anttila, U. Anttila, Antvuori, Aula, Backman, von Bell, Biaudet, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläi-

nen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kaankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laitinen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Liikkainen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Morri, Muttalainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Nyby, A. Ojala, Ollila, Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, M. Pietikäinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rauramo, E. Rehn, Renlund, Riihijärvi, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rossi, Rusanen, Ryynänen, Rätty, Rönnholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Siuruainen, Skinnari, Suhola, Suhonen, Taina, Takala, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö ja Zyskiewicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, P. Leppänen, O. Ojala, Polvi, Polvinen, Rimmi, Seppänen, Steinius-Kaukonen, Tennilä, Wahlström ja Vähäkangas.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alho, Andersson, Donner, Halonen, Kautto, Kekkonen, Laurila, Lax, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Norrback, Näsi, Pesälä, S. Pietikäinen, Pokka, O. Rehn, Savolainen, Särkijärvi ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 161 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Nyt on äänestettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestys ed. Helteen 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Helteen 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 18 ei-ääntä, 42 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Helteen 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Helteen 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 27 ei-ääntä, 41 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kalliomäen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Kalliomäen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 42 ei-ääntä, 21 tyhjää; poissa 20. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi ulkomailla toimivasta peruskoulusta vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 6
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 4
Talousvaliokunnan mietintö n:o 3

Toinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä talousvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Talousvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi eräistä yleissivistävää koulutusta ja aikuiskoulutusta koskevista väliaikaisista järjestelyistä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 34
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. R ä t y : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 1 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena. Tämä tarkoittaa sitä, että erityisopetus olisi poikkeus kuten tukiopetuskin.

Ed. G u s t a f s s o n : Herra puhemies! Kannatan ed. Rädyn ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. R ä t y ed. Gustafssonin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Rädyn ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 79 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2—5 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 32
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 55, 69, 70, 77—79, 82, 92, 93, 96, 102, 107, 130 ja 147—149 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi lannoiteverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 22
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi erikoiskasvien markkinointimaksuista

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 24
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, 1 luvun otsikko, 4 ja 5 §, 2 luvun otsikko, 6—8 §, 3 luvun otsikko, 9 ja 10 §, 4 luvun otsikko, 11—19 §, 5 luvun otsikko sekä 20—29 § ja 6 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi Turun Asennuspajan osakeyhtiöksi muuttamisesta aiheutuvista toimenpiteistä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 35
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1991 aikana

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 15
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Lainanottovaltuuksien toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksien lisäämisestä vuonna 1991

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 16
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Lainanottovaltuuksien toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta asunto-olojen kehittämisrahastolle lainanottoon vuonna 1991

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 17
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että asunto-olojen kehittämisrahaston lainanottovaltuudet hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisina. Tämä tarkoittaisi sitä, että tänä vuonna päästäisiin 26 000 arava-asunnon rakentamisen tasoon. Hallituksen esitys merkitsee sitä, että tuo taso on maksimissaan 22 500. Tämä olisi erittäin suuri parannus sekä työllisyyteen että asuntotilanteen korjaamiseen.

Ed. Backman: Herra puhemies! Kannatan ed. Myllerin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Myller ed. Backmanin kannattamana ehdottanut, että lainanottovaltuudet hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisina.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Myllerin ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 78 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Lainanottovaltuuksien toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi aluevaihdesta valtion ja Tampereen kaupungin välillä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 19
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotukset laeiksi vuodelta 1991 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 27
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Työnantajan kansaneläkemaksussa ehdotamme säilytettäväksi porrastuksen ja toteutettavaksi jo aikaisemmin päätetyn maksualenuksen alimmassa maksuluokassa.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksua ehdotamme kerättäväksi vasta 1 20 000 äyriä ylittävältä osalta ja penni lisää aina jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriltä.

Kolmannessa pykälämuutosesityksessä on työnantajan sairausvakuutusmaksu. Tätä helpotusta emme hyväksy, koska työnantajat saisivat enemmän korvauksia Kansaneläkelaitokselta kuin heille jäisi maksettavaksi. Sen sijaan esitämme 1 000 markan vähennystä, joka helpottaa pienten työnantajien asemaa.

Tulen tekemään nämä ehdotukset yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Ed. S u h o n e n : Herra puhemies! Ehdotan, että 1 § muutetaan siten kuin vastalauseessa I on mainittu.

Toinen varapuhemies: Ehdotus tulee tehdä yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä kuuluisi niin kuin III vastalauseessa.

Ed. O. O j a l a : Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Ed. S u h o n e n : Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä kuuluu kuten I vastalauseessa.

Ed. M ä k i p ä ä : Herra puhemies! Kannatan ed. Suhosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena. Ed. Suhonen on ed. Mäkipään kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Suhosen ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Suhosen ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 64 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 22. (Koneään. 7)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Suhosen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Suhosen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Suhosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 55 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 26. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy toisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään siinä muodossa kuin on esitetty III vastalauseessa.

Ed. O. O j a l a : Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 61 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 22. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saa sen sanamuodon, joka on III vastalauseessa.

Ed. O. Ojala: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukonen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 61 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 22. (Koneään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 39
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Ottaen huomioon vuorokauden ajankohdan en halua pitkittää kollegoitten valvomista enkä halua lähteä toistamaan niitä asioita, joita ensimmäisessä käsittelyssä esitin. Tulen asianomaisen lakiesityksen ainoan pykälän yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään muutosesityksen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

59 a §.

Keskustelu:

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Ehdotan, että tämän pykälän 2 momentti hyväksyttäisiin seuraavassa muodossa: ”Vuosina 1963—1983 syntyneistä saamisista ja myönnettyistä lainoista peritään 2,5 prosenttiyksikköä, vuosina 1984—1986 syntyneistä saamisista ja myönnettyistä lainoista 1,5 prosenttiyksikköä ja vuosina 1987—1988 syntyneistä saamisista ja myönnettyistä lainoista yhtä prosenttiyksikköä aikaisempaa korkeampaa vuotuista korkoa. Kuitenkin perittävä vuotuinen korko nousee vähintään neljään prosenttiin. Edellä sanottu ei koske asunto- ja lisälainoja eikä maatilalainojalla myönnettyjä irtaimistolainoja eikä myöskään sellaisia lainoja, joiden lainaehdoissa ei ole mahdollistettu koron myöhempää tarkistamista.”

Tämä muutosesitys tarkoittaa sitä, että koron korotukset eivät koskisi sellaisia lainoja, joiden lainaehdoissa ei ole mahdollistettu koron myöhempää tarkistamista.

Ed. Nikula: Herra puhemies! Kannatan ed. Vistbackan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vistbacka ed. Nikulan kannattamana ehdottanut, että 2 momentti hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Vistbackan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään perjantaina kello 13.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 11)

Täysistunto lopetetaan kello 2.32.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Seppo Tiitinen

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.
